

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).



GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 29. OKTOBER 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 43 • PREIS S. FR. 1.00

Jaký bude další vývoj?

VÁLKA

Karel Jezdinský

Ve Washingtonu — v úředních i poloúředních kruzích, mezi zákonodárci a jinými politiky a mezi obvykle dobře informovanými pozorovateli — se o vývoji na Středním Východě a hlavně o jeho vlivu na celkovou mezinárodní situaci včetně vzájemné ho poměru Spojených států a Sovětského svazu vytvářejí dvě hlavní školy názorů. Podle jedné nepadlo sovětské rozhodnutí pomáhat Arabům a americké rozhodnutí pomáhat Izraeli v diplomatickém vakuu a nesmějuje k zajištění totálního vojenského vítězství nad druhou stranou, nýbrž naopak ke stabilizaci bojové situace, která musí předcházet politickému řešení, jež se už začíná rýsovat na obzoru; Robert McCloskey, tiskový tajemník a mluvčí amerického ministra zahraničí Henryho Kissingera, řekl toto: "Jsme nadále pevně přesvědčeni, že existuje příležitost pro velmoc najít prostředky k zastavení války a k nastolení žádoucího míru; naše strana k tomu dobrou vůli má a předpokládáme, že ji mají i ostatní; seriózně vyjednávání stále pokračuje." A stoupenci této školy názorů upozorňují, že egyptský prezident Anwar Sadat a izraelská ministerská předsedkyně Golda Meirová už hovořili o zastavení palby; stanovili pro ně podmínky, které jsou druhé straně naprosto nepřijatelné, ale to se dá považovat za vyjádření výchozích stanovisek, ze kterých každá z obou stran bude slevovat, až se nakonec dojde k přijatelnému kompromisu.

Podle druhé hlavní americké školy názorů je situace na bojišti i ve styčích mezi Washingtonem a Moskvou velmi vážná a může se ještě přiorostit. Poradce presidentovi přiorostit.

Tato škola názorů tvrdí, že Moskva sleduje na Středním Východě politickou taktiku, která se jí do značné míry osvědčila ve Vietnamu, vybízet jiné země k boji proti přátelům či spojencům Ameriky, dávat těmto zemím vojenské rady a zbraně — ne však vlastní vojáky, snad až na několik pilotů — a upevňovat si v nich vlastní vliv

a posici; kdyby Arabové v nynější válce prohráli, byli by ještě závislejší na moskevské dobré vůli a pomoci než v minulosti; kdyby zvítězili, skládala by Moskva ovoce rostoucí z porážky přítele Ameriky. Dále stoupenci této školy názorů upozorňují, že vzdušný most, po kterém Moskva dopravuje válečný materiál Egyptu a Sýrii, nebylo možno vybudovat bez delší důkladné přípravy, což je údajně příznakem a důkazem toho, že se Moskva aktivně do války zaangažovala. Mimochodem, po tomto vzdušném mostě už asi 300 letadel dopravilo přibližně 4.000 tun materiálu, což jeden americký činitel nazval "jen polevou na doraz"; dort sám sestává z obrovského množství materiálu dodaného předem, hlavně po lodích. Od vypuknutí války vzrostla také flotila sovětského válečného námořnictva ve Středozemním moři, a to o deset až 15 povrchových jednotek celkem na 70 lodí. Americká šestá flotila udržuje ve Středozemním moři normálně 40 až 50 lodí včetně dvou mateřských letadelových a jedné helikoptérové; nyní jedna další americká mateřská letadlová loď dostala rozkaz zůstat ve východním Atlantickém oceánu poblíž Středozemního moře, a jedna mateřská helikoptérová loď s dvěma tisíci příslušníků námořní pěchoty vyrazila do této oblasti z přístavu v Severní Karolině. Mluvčí ministerstva zahraničí zdůraznil, že Washington nemá v úmyslu vyložit nějaké jednotky na Středním Východě, že jde jen o bezpečnostní opatření; vláda by ovšem musela uvážit situaci znovu, kdyby se na scéně objevily sovětské jednotky. Proti přímému americkému zaangažování ve válce varoval senátor Mike Mansfield, vůdce demokratické většiny v senátu; řekl, že "jeden Vietnam byl sám víc než dost," a navrhl, aby se o zakončení války poradili na konferenci zvlášť za tím účelem svolané nejvyšší představitelé Sovětského svazu, Spojených států, Británie — Francie, západního Německa a Japonska.

H. H.

Nový — v pořadí už čtvrtý válečný konflikt na Středním východě naplňuje celý svět oprávněnými obavami a to bez ohledu na to, které z válčících stran se projevují větší sympatie. I do poklidných domovů v poklidných zemích proniká tato válka se všemi svými průvodními hrůzami na obrazovkách televizorů. Ani nezaujatý pozorovatel nemůže zůstat lhostejný k vraždění, jehož nesmyslnost je v arabsko-izraelském sváru zvláště výrazná.

Je obtížné jednoznačně opuncovat viníka. Arabové v této válce první překročili linii příměří, ale hájí se tím, že vstoupili vlastně na své vlastní území, obsazené Izraelem ve válce předešlé. Faktem je, že arabské státy se nikdy nesmířily s existencí státu Izrael a že od jeho vzniku v roce 1948 nebyl v této oblasti uzavřen žádný mír. Jen dočasná příměří, která žádnou stranu nezavazovala, aby je považovala za trvalá. Lze tak mluvit o permanentní válce.

Tento pokračující konflikt je důsledkem vážných a složitých problémů Středního východu, které se nezrodily včera, ale které mají své kořeny v dávnější minulosti. Sahají až kamsi do období první světové války a zahrnují lehkovážnost tehdejší velmocenské diplomacie jakož i nesnášenlivost obou bezprostředně zainteresovaných stran.

Je třeba spravedlivě posuzovat nespravedlivé vášně. Arabové a Židé jsou dva etnický a jazykově příbuzné národy, které po staletí žily ve smíru a bez větších vzájemných problémů. Evropský antisemitismus v minulém století oživil židovskou nacionální myšlenku, návrat všech Židů na staré historické území, nyní ovšem už po staletí obývané převážně Araby. První přistěhovalecké vlny ještě nevyvolaly zvláštní znepokojení, v třicátých letech se však židovské přistěhovalectví v důsledku hitlerovských protizidovských pogromů rozrostlo takovou měrou, že Palestina se stá-

vala stále výrazněji zemi dvou národností. Ani Židé ani Arabové nemohli přitom rozhodovat příliš samostatně, neboť Palestina byla britským mandátním územím. Židé vystupovali z pozice historického práva na obnovu bývalé domoviny, Arabové hájili právo přirozené — vycházející z faktu, že Palestina byla od sedmého století jejich vlastí. Řešení židovské otázky na jejich účet považovali za hrubou nespravedlnost. Po krátkou dobu se zdálo, že se celý problém podaří vyřešit ustavením společného arabsko-židovského palestinského státu. Ale militantní radikálové na obou stranách toto řešení odmítli, stále častěji sahali k teroristickým prostředkům a když se další soužití zdálo nemožné, rozhodla OSN o rozdělení Palestiny a o vzniku samostatného židovského státu. Také toto dělení v národnostně smíšené oblasti nemohlo být

příliš spravedlivé. Velké množství palestinských Arabů prostě ztratilo vlast a okolní arabské státy se postaraly o to, aby v nich — dokonce i v příští generaci — oživovaly touhu po pomstě a znemožnily jejich případnou asimilaci uvnitř svých vlastních hranic.

Budiž spravedlivě řečeno, že izraelská politika Arabům příliš neusnadnila hofkou pilulku spolknout. Izraelci se museli bránit, z pocitu nestálého ohrožení vznikla však také teorie nutnosti preventivního útoku, která by dnes nikde v Evropě nemohla být přijímána ani vážně obhajována. V roce 1967 v bleskové válce obsadili výlučně arabská území, která odmítli a odmítají vrátit, ponechávají v jejich obsazení vidí záruku své bezpečnosti. Z čistě vojenského a strategického hlediska mají pravdu. Obtíž je v tom, že nemohou předpokládat, že se s tím A-

(Pokrač. na str. 4)

Překvapení v čínské vládě

Na třetí místo v hierarchii čínské komunistické strany se, zcela proti všemu očekávání, dostal mladý šanghajský straník Wang-Hung-Wen, který prý se vyznamenal mimořádnou horlivostí za pověstné "kulturní revoluce" a od té doby postupoval neobyčejně rychle po stranickém žebříku.

Wang-Hung-Wen se narodil asi před šestařiceti lety v provincii Kirin na severovýchodě Čínské lidové republiky, a podle některých, oficiálně nepotvrzených zpráv je synem známého komunistického bojovníka Wang-Hsia-a, který byl v roce 1948 popraven v Šanghaji.

Ale — jako všechno, co se týká minulosti i soukromého života čínských komunistických činných, je i Wangova minulá činnost a kariéra obestřena tajemstvím. Podle některých údajů pracoval v textilní továrně, podle jiných byl příslušníkem policie. Jisté pouze je, že když vypukla "kulturní revoluce",

převzal v ní vedoucí místo. Sledujeme s podivením nejnovější kariéru tohoto čínského politika a to ze dvou příčin. Jednak je udivující jeho mládí. Jak známo, členové politbyra ve většině komunistických zemí, jsou průměrně nadšedesátníci, s výjimkou vlastně jen Československa, kde je nynější politbyro poměrně mladé. A pak: podle celé řady příznaků se snaží dnešní Čínská lidová republika odstraňovat mnohé z neblahých následků své "kulturní revoluce". A právě k jejím nejhorlivějším šifitům nový třetí muž Číny, Wang-Hung-Wen patřil. Z Číny přicházejí mnohá překvapení . . .

DOBŘÁ ZPRÁVA

Upozorňujeme čtenáře, že v dnešním čísle, které je věnováno pětadesátiletému výročí vzniku Československé republiky, 28. října 1918 — najdou zvláštní čtyřstránkovou přílohu.

O ČESKOSLOVENSKU

Levnější auta

S platností od 15. října byly v Československu sníženy ceny některých osobních automobilů. Vozy značky Škoda jsou levnější o 7000 až 13.850 Kčs, takže např. Škoda 100-Standard stojí místo dosavadních 56.750 ted' 45.000 korun. Sníženy byly i ceny některých vozů, dovážených ze Sovětského svazu — o 5.000 — 7.000 korun. Sovětský Fiat — Žiguli se ted' prodává za 58.000 korun. Vozy západních značek zlevněny nebyly. Správní poplatek při prodeji ojetého vozu, který se dosud řídil podle stáří a typu auta, se ted' vybírá jednotně — ve výši 600 Kčs.

Jubileum herce

Sedmdesát let se dožil český herec Vladimír Šmeral, který ted' hraje v Divadle na Vinohradech, ale vystupl především na scéně E. F. Buriana. Vytvořil i mnoho filmových a televizních rolí. Platil vždy za věrného člena komunistické strany.

Japonci v Praze

Československo navštívila japonská parlamentní delegace, která s příslušnými činiteli projednala možnosti dalšího prohloubení vzájemných styků. Hlavními partnery v jednání jim byli ministr zahraničí Chňoupek a předseda Federálního shromáždění Indra.

Vagony pro metro

Do Prahy přijelo — po vlastní ose (!) — prvních šest vagonů pro metro. Do zahájení provozu na první lince v příštím létě jich má SSSR dodat ještě 44. Jeden vagon pojme 260 cestujících, průměrná rychlost je 30-40 kilometrů za hodinu, maximální rychlost 80 km.

Universitní oslavy

V Olomouci se konaly oslavy 400. výročí založení Palackého university, kde dnes — externě a interně — studuje přes 6.000 posluchačů. Vědecká rada university vydala při této příležitosti zlatou pamětní medaili, která byla udělena zasloužilým pracovníkům tohoto moravského vysokého učení. Oslav se zúčastnila také oficiální delegace z Prahy, vedená tajemníkem ÚV KSČ Fojtíkem.

Blahopřání okupantům

Představitelé čs. režimu blahopřáli k 70. narozeninám sovětskému ministru obrany maršálu Grečkovovi. Stalo se tak symbolicky ve dnech — kdy se pod jeho velením nakládaly tanky a munice pro arabské státy do těchže Antonovů, které je v roce 1968 — také pod jeho velením — přivezly i do Československa. Maršál Grečko je ministrem do politbyra. Jeho zásluhy o do politbyra. Jeho zásluhy o okupaci satelitních zemí dosly uznání.

Co vydává Rudé právo?

Na dolaz čtenáře odpovédělo onehdy Rudé právo — což už dávno není pouze deník, ale celé vydavatelství —, co že všechno v něm vychází. Kromě stejnojmenného deníku jsou to ještě týdeníky Tribuna a Tvorba, ilustrované Květy, humoristický Dikobraz, programové časopisy rozhlasu a televize, týdeník Hospodářské noviny, pro funkcionáře KSČ Život strany (14-denně) a ideologický měsíčník Nová mysl. Dále magazin Co vás zajímá, měsíčník Křížovka a důvtip a "Kriminohistorky".

Co ukázal průzkum

Lidé v Čechách, ač si vcelku ztěžují na nedostatek volného času, rádi by ho věnovali k stavbě vlastního domku, na mimořádný výdělek, ale i zajímavému povolání. Stále se ještě, podle průzkumu, nepočítá dostatečně s využitím volna pro rozvoj osobnosti a sebevzdělávání patří pořád ještě k málo oblíbené činnosti. Z kulturních možností je nejznámější televize, ale značnou oblibu si udržuje i rozhlas i četba. Návštěva divadla byla uváděna poněkud jako činnost, které by se dotázání rádi věnovali víc. Sběratelská vášeň, mnohdy pokládána za typickou náplň volného času, se ve skutečnosti objevuje ve výčtu oblíbených zábav zřídka.

Předseda Svazarmu

Novým předsedou českého Svazu pro spolupráci s armádou byl zvolen generál-major ing. Miroslav Vrba.

CESTY STRATEGIE

Poslední zprávy z bojišť na Středním Východě umožňují pozorovatelům v Americe vytvořit si první přehledný obrázek o izraelské strategii, přestože je to nezbytně obrázek ještě prozatímní a do značné míry se zakládá na dohadech.

Izrael bojuje od vzplanutí války na dvou frontách: na severní čili syrské, a na jižní čili egyptské. V prvních dnech bojů se mu podařilo odrazit syrský útok na severní frontě, vytlačit nepřítele z Golanských vrchů, ve kterých se dají zaujmout výhodné vyvýšené posice, a víceméně na této frontě stabilizovat situaci.

Mezitím na jižní frontě se Egyptu podařilo vytvořit silné předmostí na východní straně Suezského průplavu a přesunout tam dvě armádní skupiny s celkovým počtem asi jednoho sta tisíc mužů a mimo jiné jednoho tisíce tanků. Tuto sílu se Izraeli nepodařilo zatlačit nazpět čelným nápořem, hlavně protože nezískal převahu ve vzduchu.

Rozhodl se proto k velmi odvážné a také velmi riskantní akci, a to obchvátit egyptské síly vyložením jednotek na západní straně Suezského průplavu a pak sledovat taktiku zvanou někdy "kovadlina a perlika": údery obrněnými jednotkami z jedné strany na nepřítele, který nemůže dost dobře manévrovat, protože naráží na kovadlinu obrněné vozby na druhé straně.

Zvýšení cen?

V uzavřeném systému se o hospodářských zásadách státu — hlavně o těch nepopulárních — příliš nemluví. Tak se teprve ted' dovídáme, stejně jako každý čs. občan, že dosud platí tzv. "cenové moratorium", které vláda vyhlásila už v roce 1969. Od 1. ledna 1974 mají vstoupit v platnost zákonná opatření, která jej nahradí. Cenový úřad přiznává, že pasivní obranné opatření je třeba nahradit aktivní cenovou politikou, nezbytnou pro zdravý rozvoj ekonomiky, t.j. podporovat výrobu takového zboží, které je vyšší kvality, obohacuje sortiment atd. Nové zákonné opatření má ovlivnit nejdříve tvorbu velkoobchodních cen. Pro spotřebitele se změna cen projeví až později.

Izraelská výsadková jednotka se dostala na západní stranu Suezského průplavu na jeho jižní konci, kde se rozšiřuje v tak zvané Horské jezero; i několik tanků — údajně sedm — se přeplavilo na vozech. První zprávy vzbudily mylný dojem, že jde o ojedinělou výsadkovou akci. Ve skutečnosti izraelské jednotky na sinajském poloostrově prorazily egyptskými posicemi až k Suezkému průplavu — podařilo se jim vytvořit koridor, ne-li trychtýř, který je u průplavu nejméně dva kilometry široký — a začaly přepravovat další a další obrněné jednotky na egyptský břeh průplavu. Egypt proti nim nasadil dvě divise druhé třídy — asi 23.000 mužů — které měl v záloze v oblasti mezi Suezským průplavem a řekou Nil. Ale Egypt nemohl dost dobře otočit proti těmto izraelským výsádkám na západní straně Suezského průplavu vlastní obrněné jednotky v egyptském předmostí na sinajském poloostrově, protože ty byly a ještě jsou zaangažovány do obrovské tankové bitvy s izraelskou obrněnou vozbou, která na ně útočí z východu — ale spíše doráží rychlými a pohyblivými údery než tlačí uceleným nápořem.

A co dále zatím nevíme. Z dosavadních zpráv se však dá už vyčíst, že Izraeli se poda-

Evidence pracujících

Federální ministerstvo práce a sociálních věcí a Statistický úřad podnikají v tomto a příštím roce experimenty, které mají vést k postupnému zavedení "jednotné evidence pracujících". Funkce systému, vybudovaného na podnikových, okresních, krajských a jedné ústřední data bance — na základě 50 údajů o každém pracujícím — má být předtím, než bude zavedena pro všech 7 milionů čs. zaměstnanců, vyzkoušena třemi způsoby. Jednak na úrovni podniků — ve 36 vybraných závodech; dále na úrovni krajské — v Jihomoravském kraji a v Praze; a konečně na jednom okrese — byly zvoleny Rokycany. Všechny databanky budou založeny na principu samočinných elektronických počítačů.

Pravda nezná hranic! Zato hranice až příliš dobře.

řilo — alespoň prozatím — sebrat síly, přejít z obrany do útoku, a získat v boji na jižní frontě iniciativu.

H. H.

(Pozn. redakce: ač je nyní, v době uzávěrky našeho listu, na Středním Východě neklidné příměří, tedy situace už zase jiná, než o jaké mluví tento článek, otiskujeme ho pro jeho informační hodnotu.)

Obchod s Jugoslávií

Zasedání společného výboru pro hospodářskou spolupráci konstatovalo, že od r. 1961 vzrostl obchod mezi ČSSR a Jugoslávií šestinásobně. Praha dováží zemědělské a potravinářské výrobky, tzv. bílou techniku: ledničky, pračky a pod., a textil, ovšem také barevné kovy a polotovary z mědi a hliníku. Velké zakázky mají v Československu jugoslávské stavební firmy. Obě země spolupracují na vodohospodářském díle Dunaj-Tisa-Dunaj, kam ČSSR dodá zavlažovací zařízení pro 50.000 hektarů půdy a část zařízení pro plánované potravinářské a dobytkařské závody. Bude se podílet i na vybavení 23 přístavů kolem průplavu. Jedná se i o čs. účasti na výstavbě ropovodu Adria, který povede z Řeky přes Maďarsko na jižní Slovensko.

Národní divadlo v Recku

Na festivalu v řecké Soluni uvedl 200 členný soubor Slovenského Národního divadla Smetanovu Prodanou nevěstu, Symfonický orchestr Národního divadla zahrál kromě jiného Dvořákovy Slovenské tance.

Do Švédska

Itálie a Německé Spolkové republiky byla vyexpedována první várka suvenýrových mysliveckých čtůr — které vyrábí družstvo Služba v Olomouci. Zájem o dodávky je také ze Spojených států, Kanady a dalších zemí.

Slovensko v Jugoslávii

V macedonském hlavním městě Skoplji se v říjnu konaly Dny slovenské kultury. V jejich rámci tu vystoupil taneční a pěvecký soubor Lúčnica a konalo se několik výstav.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska informace mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zurich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhra-
niete.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní
dit i šekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

UKÁZAT SVĚTU . . .

Ferdinand Peroutka

Byla snad objasněna záhada, proč čilý Israel byl tentokrát překvapen arabským útokem. Zdálo se, že zanedbal pozornost, poněvadž slavil svátek Yom Kippur. Avšak Israel praví: nebyli jsme překvapeni. Promluvila ministerská předsedkyně Golda Meir a řekla, že vláda pozorovala, co se připravuje, ale že tentokrát se zřekla předejít útoku arabskému útokem vlastním: "Bylo to těžké rozhodnutí, ale rozhodli jsme se k tomu s očima otevřenými; tak aspoň se nebudeme musit tentokrát přit se světem." Ministr vojenství Dayan řekl: "Rozhodli jsme se, že dáme světu vidět, že to byly Egypt a Syrie, kdo začaly válku." Rozhodnutí bylo riskantní, ale mělo optimistické pozadí. Před šesti lety Israel zvítězil nad Araby během několika dní. To mělo své následky. Od té doby Israel věřil v naprostou svou vojenskou převahu, složenou z vyspělé technologie a ducha svých lidí. Kde který západní časopis svým hlasem potvrzoval, že Arabové nejsou schopni vážného boje proti Israeli. Tak se stalo, že Israel věřil, že snadno dohoní náskok, jež dá Arabům. Bylo, je tomu jinak. A musíme pohlédnout, jak Israeli pomohlo, že svým chováním se předem očistil z obžaloby účinnosti.

"Nebudeme se musit přit se světem", řekla Golda Meir. "Dáme světu vidět", řekl Dayan. Jaký to omyl. Otázka je, kdo je svět a jak kdo je schopen nebo ochoten vidět. Pokud svět je reprezentován institucí Spojených národů, Israeli bylo zase jednou dáno shledat, že má tam proti sobě většinu, která mu neodpustí ani že začal válku ani že ji nezačal. Po válce roku 1967 bylo po dlouhém jednání uzavřeno příměří. Tu podle pravidel, jež nemohly obejít, Spojené národy poslaly na smlouvenou demaršální čáru své pozorovatele, aby sledovali, jak kdo ji zachovává nebo porušuje. Nyní tyto pozorovatele podali svůj referát: 6. října 1973 egyptské branné síly překročily Nil bez jakékoli provokace se strany israelské. Většina ve Spojených národech věnovala tomuto referátu svých vlastních pozorovatelů takový zájem, jako kdyby za okny byli zaštetbetali vrabci. Naopak bouřlivě zatleskala sovětskému delegátu Malikovi, když prohlásil, že Israel útočí na Araby. Znepokojený generální sekretář Spojených národů Waldheim se rozhodl promluvit. Řekl, že je jeho povinnost upozornit, že smysl Spojených národů bude ohrožen, jestliže zklamou ve své roli strážců míru. V tomto případě většina se zachovala, jakoby za oknem byl zaštetbetal jeden vrabec. Noví-

ny psaly, že generálnímu sekretáři nebyla věnována vůbec žádná pozornost.

Jestliže jeho většina si takto dovede ucpat uši, jakou ochranu poskytuje toto shromáždění lidem a národům proti nepravdám? To je jedno z četných truchlivých pozorování o Spojených národech. Cítíme, že nemůžeme být bez této instituce, ale často nevidíme, jaký prospěch vychází z toho, že ji máme. Musí znepokojovat, jak vysoké místo si vydobyla nepravda v mezinárodním životě, a jak státník vydává deklarace zcela libovolně a lže bez rozpaků, je-li za ním dosti moci armádní, letecké, tankové a nukleární. Nemůžeme si to malovat lepší než to je. Často se vracíme k příkladu nám nejbližšímu. V srpnu 1968 sovětský zástupce ve Spojených národech dovolil si prohlásit, že československá vláda požádala sověty o invasi a sověty vyhověly. Přihlásil se ke slovu zástupce československé vlády a v jejím jménu přečetl prohlášení, že to není pravda, že vláda naopak proti invasi protestuje a předkládá to Spojeným národům. Shromáždění mlčením postavilo obě tvrzení na stejnou úroveň a pospíšilo si mluvit o něčem jiném, snad o tom, jak pěstovat pomeranče na Sibiři. Povzbuzen tím, Kosygin touž nepravdu opakoval v Kanadě, Brežněv v Paříži. Pokaždé byla přijata se zdvořilým mlčením.

Nepřátelství většiny ve Spojených národech k Israeli vede k tomu, že každý hanlivý výmysl o Israeli je na tomto fóru vítán, věřen a ihned bez kontroly opakován a rozšiřován. Sovětský zástupce Malik zde prohlásil, že syrské hlavní město Damašek bylo bombardováno s úmyslem zasa- hnout civilní obyvatelstvo a sovětské vyslanectví a že třicet sovětských občanů přišlo o život. Ačkoli ovšem zná leta stalinismu a to, co se i později dělo na příklad v Gruzinu, jeho city proti násilí a smrti občanů byly tak silné, že nemohl setrvat s israelskými vrahy v jedné místnosti a odešel, automaticky následován delegáty většiny. Syrská vláda sama tuto jeho zprávu vyvrátila. Nové rozhořčení většiny, poněvadž Kahýra byla bombardována. To dementovala egyptská vláda.

Dovolat se "světa", dovolat se "lidstva" . . . Také někdy užíváme těchto slov, je nějak těžko se bez nich úplně obejít. Tu podléháme nutkání představovat si skutečnost tak, jakoby někde, na nějakém sněžném vrcholku, sídlila moudrost a mravnost světa, která vynese úsudek. Avšak dole, pod tímto smyšleným Olympem, je všechno

rozděleno a rozháráno, a "lidstvo" jsou útočníci i napadení, a "svět" jsou všechny neřesti dohromady. Jsou konflikty a války: kdo jiný je vyvolává než lidé, "lidstvo"?

A jsou různá práva, pravda bývá rozdělena, práva si odporují. Židé dostali svůj útlek před světem, který nedávno k nim byl nevýslovně krutý. Hájí jej s nejlepším svědomím a asi s největší disciplinovaností a s největší jednotou myslí, jaká existuje. Avšak Arabové cítí, že mají svou stránku pravdy. Židé byli zabíjeni v Evropě, proč zejména Arabové mají za to platit? A jsou Palestínané — kteří přišli o svou domovinu a chtějí vědět, kdy ji dostanou zpět. Nikdo nemá právo necitelně přehlížet tuto jejich touhu a potřebu. Jestliže pozorujeme něčí vášeň, máme se snažit odhadnout, do jaké míry je pravdivá, nepředstíraná a jak dlouho vydrží. Arabská vášeň nad ztracenými územími je svrchované pravdivá a nevyhladitelná. Jistě bude trvat i za pět, za deset let, jistě i pak bude pohánět arabskou politiku. A to je thema, o němž i nejlepší přátelé musejí s Israelem mluvit. Po dvanácti dnech nynější války není pochyby, že poměr sil mezi Israelem a Araby se změnil. Israeli se mnohem tíže bojuje a výsledek dosud je nejistý. Není jen právem, je i povinností jeho přátel vyzývat, prosit Israel, aby myslil na pravděpodobnou budoucnost, na to, co bude za dalších pět, deset let. Bojovalo by se pak Israeli stejně, lehčeji nebo ještě obtížněji než dnes? A jaká bude budoucnost mezinárodní? Toto vše znamená radu, aby Israel ještě jednou uvážil, zda politické řešení není snad možné.

Sebevědomí Arabů po dvanácti dnech nové války vzrostlo, jsou si jisti, že ztráty na životech mohou lehčeji snášet než nepočtený Israel. Nabízejí mír. Je dosti pochopitelné, jestliže Israel váhá přijmout mír z rukou nepřátel tak osvědčených. Arabové mají základní odmínku: aby Israel vyklidil arabská území, jež před šesti lety obsadil. To se zdá být podmínka legálně založená a pro legální mysle svůdná. Avšak Israel nemůže si neuvědomovat, kolik jeho i nejprimitivnější bezpečnosti je při tom v sázce. Vyklidit obsazená území znamenalo by vyklidit i arabskou část Jerusalema a jenom přihlížet k tomu, kdo se tam nastěhuje. Každému je známo, co jeden, dva, tři, čtyři — pět palestínští teroristé svedli v Mnichově, v Rakousku, Itálii, Norsku, Sudanu, Iranu. Jsou nositeli brutality, jaká není pamatována. Ve jménu své věci se neostýcha-

jí ničeho, ani zabíjení rukojmích, ani střelení automaty do náhodného davu pasažérů na letišti. V jednom případě bylo zjištěno, že terorista se napil krve své oběti. Jak by bylo, kdyby tyto krvežíznivé čety se nastěhovaly do arabské části Jerusalema, snad i se svým japonskými přáteli, a byly od židovské části Jerusalema odděleny jen jednou ulicí? Co s tímto? Snad, kdyby přátelé Israele se jednání o mír účastnili, "lidstvo" mohlo by se aspoň pokusit rozřešit tento skutečný problém.

Vedle toho se rozvíjí něco zcela nového, arabský politický manévr, jemuž neschází obratnost. Známou jeho součástí je "olejová hrozba", na odiv stavěná vyhlídka, že by Arabové mohli přestat dodávat olej Americe, o níž jim zejména jde. Není známo, co vše si slibují od tohoto prostředku. Snad si představují, že by v Americe mohl vzniknout antisionismus tak silný, že by vypálil Ameriku z jejího přátelství k Israeli, kdyby auta sotva mohla jezdit pro nedostatek benzínu, a kdyby v zimatech v amerických domácnostech byl chlad. Ale to je hrubší stránka arabského manévru. Jemnější jeho stránka je politická ofenzíva.

Arabové vycházejí z předpokladu, patrně správného, že Americe nemůže být zcela lhostejno, na čí stranu se trvale přikloní přátelství stovraceti milionů Arabů na

území tak choulostivém. Amerika a Rusko uzavřely jakousi dohodu, ale silné soupeřství mezi nimi nepřestává. Nemůže ujít, že sověty na vybraných místech nepřestávají podporovat ve světě neklid a snadno tím získávají stoupence mezi členy "Třetí síly", "Třetího světa", mezi novými státy a státečky — které svým počtem rozhodují o tom, kdo má většinu ve Spojených národech. A evropské stoupenci Ameriky někdy se rozpakují, zejména jde-li o olejovou hrozbu. Arabové jsou přesvědčeni, že předkládají Americe vážný její problém, a že jejím cílem nemůže být její izolace. Arabové ovšem přijímají sovětskou pomoc, ale nejednou pozorovali, jak snadno tato pomoc přechází ve vládyčtivost nad těmi, jimž je pomaháno. Bez rizika, že bychom byli daleko od pravdy, můžeme říci, že Arabové by se cítili jistější v přátelství s Amerikou než v přátelství se sověty. Dále než před rokem egyptský prezident Sadat náhle a rázně vykázal sovětské poradce ze země. Někteří usuzují, že očekával příznivou americkou reakci. Bylo-li tomu tak, nedočkal se. Problém Ameriky je jak žít s Araby v přátelství a nezničit při tom Israel. A letos Egypt dal Americe největší průmyslovou zakázku, jakou může dát. Snad prezident Sadat opět čeká, jaká bude americká reakce.

(Pokrač. na str. 5)

VÝBĚR 74 - jde za čtenáři

Ve světě se pořád něco děje.

A nejsou to — zaplat'pánbůh — jenom události politické. Dějou se prostě věci. Objevují se objevy, vynalézají vynálezy. Rodí se šesterčata, lidé dělají hlouposti — a také naopak. Jedni zamořují ovzduší, druhí volají po jeho očistě. Mění se móda, střídají se vlády a nálady, — svět se zkrátka neustále točí . . .

Ale den má jen čtyřadvacet hodin

a zvědavý člověk si občas povzdechne nad nedostatkem času ke čtení, k zjišťování, co se kde děje. Však to znáte. Jistě jste si kolikrát pomysleli: kéž by tak někdo pro mne pořídil nějaký šikovný výběr, průřez světových zajímavostí . . .

Stalo se, přátelé!

Pořídili jsme pro vás — pro celou vaši rodinu, přesně to, po čem jste volali. Ze světového mnohojazyčného tisku vám předkládáme v naší rodné češtině VÝBĚR 74. Co všechno v něm najdete? To, co vás zajímá: technika, medicína, sport, móda, vynálezy, poezie, čtení pro děti, životní prostředí, slavní krajané, automobilismus, povídky, volná chvíle, kuchařské recepty, novinky odevšad, pele-mele, humor, fotografie, ukázky z připravovaných knih českých autorů.

A ještě mnohem víc — prostě pestrý VÝBĚR 74, poučivé, poučné, informativní a zábavné čtení pro celou rodinu.

VÝBĚR 74 vychází jako spisek Zábavné knihovničky Amerických Listů. Připravila Jiřina Meixnerová.

Cena v USA a Kanadě pouze \$4.00 (160 stran) v Evropě Š. fr. 12.00.

Zde odstříhnete, vložte do obálky a zašlete:

VÝBĚR 74, 283 Oak Street, Perth Amboy, New Jersey 08862 — USA (zájemci v USA a Kanadě)

VÝBĚR 74, Postfach 3. 8027 Zürich, Schweiz — (zájemci v Evropě)

Objednávám..... výtisků Výběru 74. Přikládám šek na \$..... (Švyc. fr.)

Jméno: Podpis:

Adresa:

VÁLKA . . .

(Dokončení se str. 1)

rabové kdykoli i v budoucnosti smíří. Další problém je, že při značné arabské početní převaze nelze do nekonečna předpokládat, že Arabům se přece jen jednoho dne nepodaří prokázat převahu vojenskou.

Řešení nebylo a není snadné, ke každému pro je možno uvést zase nějaké proti. A celý konflikt je zvláště stížen tím, že oblast Středního východu považují — tak jako v minulosti — za oblast zvlášť citlivou pro své zájmy i rozhodující velmoci. Velkou odpovědnost nese především Sovětský svaz, který se už dlouho jednostranně orientuje na arabské státy a jehož politika přinutila Ameriku poskytovat opět vojenskou pomoc Izraeli, aby rovnováha sil nebyla příliš narušena. Spojené státy jsou tak nechtěně manévrovány do situace, kdy je arabské

Přečetli jsme za vás . . .

V Rudém právu se objevila tato zpráva: Specializovaných hvězdářů na pozorování a určování poloh komet je v celém světě pouze patnáct. Tím radostnější je, že dva z nich jsou v naší republice, ve hvězdárně na Kleti. Jsou to RNDr. A. Mrkos, CSc., a odborná pracovnice R. Petrovičová. V těchto dnech sledují dráhu komety Kohoutek . . . Potud RP. Ani slovo o tom, že kometa Kohoutek je objev československého hvězdáře, emigranta po srpnu 1968, Luboše Kohoutka. Dostala jeho jméno a autor je momentálně nejatraktivnějším československým emigrantem, alespoň podle spousty zpráv a článků o něm ve světovém (tedy západním) tisku.

země považují za nepřítele, přičemž je zřejmé, že Washington netrpí žádnou protiarabskou hysterií a že by rád udržoval s arabským světem ty nejlepší vztahy.

Dnes je většině lidí zřejmé, že křivdy minulosti nelze napravovat novými křivdami. Izrael je prostě skutečností s právem na život a přihlížet k pokusům o jeho likvidaci by mělo tragické a drastické důsledky. Nelze už jinak, než najít řešení, které všem národům této oblasti zajistí důstojnou existenci. Neobejde se to bez ústupků z obou stran. Arabské země budou musít pochopit, že židovský stát nelze zlikvidovat. Izrael opět to, že jeho dynamismus ho neopravňuje k přivtělování území, která mu nepatří, a která jsou jednoznačně arabská. A velmoci se musí nutně vměšovat. Jak Sovětský svaz tak Spojené státy mají prostředky a tedy možnost přimět strany, které dosud vyzbrojovaly, k hledání rozumných východisek, pro začátek alespoň usilovat nikoliv o rozmyšlávání, ale o ochlazení vášní. Jsem přesvědčen, že konflikt na Středním východě se dá usměrnit na slušnou cestu v rozhovorech mezi Moskvou a Washingtonem.

Pro současnou situaci se mi zdá symbolickou kresba, kterou otiskl britský list Sunday Mirror. Na válečném rušišti sedí vedle sebe Arab a Izraelec a každý si čte své noviny. V těch arabských stojí, jak to Izrael prohrává a v těch izraelských jak to zas naopak prohrávají Arabové. A ten Arab i ten Izraelec jeden druhému říká: "Tak to vypadá, že to prohráváme oba . . ."

Ve chvíli, kdy se na Středním Východě měla zastavit palba v souladu s usnesením Bezpečnostní rady Spojených národů, ovládal Izrael území o 2,900 čtverečných kilometrech větší než před vypuknutím této poslední války; 960 čtverečných kilometrů dobyl v Sýrii a 1,940 čtverečných kilometrů v Egyptě. Tato čísla jsou založena na zprávách z Izraele a nepochybně bude spor o tom, zda jsou přesná.

Mezi pozorovateli v Americe však není celkem žádný spor o tom, že Izrael dosáhl velkého bojového úspěchu; izraelské předmostí na západní straně Suezského průplavu má prakticky strategický význam.

Izraelské předmostí má — velmi zhruba — obdélníkový tvar. Delší stranou, která je asi padesát kilometrů dlouhá, přiléhá k Suezskému průplavu od bodu něco na jih od města Ismailia k bodu něco na sever od města Suez; jižní polovinu této čáry tvoří západní břeh Velkého hořkého jezera. Od jezera směrem na západ ke Káhiře má obdélník izraelského předmostí hloubku asi 30 kilometrů. Tímto předmostím pod izraelskou kontrolou vedou čtyři důležité egyptské silnice a jedna železniční trať.

Jedna silnice vede po západním břehu Suezského průplavu ze severu na jih z Ismailie do Suez, druhá a třetí z Ismailie na západ a na jihozápad do Káhiry, čtvrtá silnice a železniční trať z města Suez na západozápadosever do Káhiry. Mezi západní hranicí izraelského předmostí a Káhirou, vzdálenou asi 90 kilometrů, neleží žádné významné přírodní pře-

kážky, ale nic nenasvědčuje tomu, že Izrael měl v úmyslu dorazit až do tohoto hlavního města Egypta. Je jasné, že v plánu měl spíše odříznout egyptské jednotky, které na počátku války pronikly na východní stranu Suezského průplavu. Je to pět až sedm divísi a dvě obrněné brigády, 50 až 80 tisíc mužů.

Egypt má několik vedlejších spojů na východ přes průplav, ale jinak mu zbývá už jen jedna větší dopravní tepna — a nebo ústupová cesta — a to silnice do města Qanata, které leží na východní straně průplavu asi v polovině mezi Ismailií a přístavem Port Said ve Středozemním moři. Oblast mezi Qanatou a Port Saidem je močálovitá a mechanisované jednotky, zvláště tanky, v ní nemohou dobře operovat. Což mimo jiné znamená, že Izrael ovládá přibližně polovinu suché pevné půdy vhodné pro operace mechanisovaných

jednotek na západním břehu Suezského průplavu.

Ve chvíli, kdy se měla zastavit palba, nebyl Izrael daleko od dosažení svého strategického cíle na jižní (čili egyptské) frontě, totiž odříznout hlavní sílu egyptské armády, která dobyla předmostí na východní straně Suezského průplavu, a zaujmout pozici, která by v budoucnosti mohla také představovat ohrožení Káhiry.

I na severní, syrské frontě dobyl Izrael významnou pozici těsně před tím, než měla být zastavena palba, totiž vrchol hory Hermon u syrsko-libanonské hranice. Izraelsko-syrská fronta — pokud se o frontě dá mluvit — tu běžela od hory Hermon v oblouku na jih k hranici mezi Sýrií a Jordánskem. Oblouk je vypuklý na východ, a od místa, kde přetíná hlavní silnici v této oblasti, zbývá do Damašku, hlavního města Sýrie, asi 35 kilometrů.

H. H.

Růžový, červený, rudý . .

Takzvaní liberálové prolévají po celém světě slzy nad smrtí bývalého chilského presidenta Salvadora Allendeho, který se zastřelil v paláci La Moneda automatickou pistolí, již mu daroval Fidel Castro. Bylo v tom něco symbolického, ačkoli nejen symboly spojovaly Allendeho s Castrem.

Jakmile byl Salvadore Allende zvolen chilským prezidentem, dokonce ještě před tím, nežli nastoupil do nového úřadu, pospíchal učinit některá politická gesta, i osobní pokus o sblížení s kubánským rudým diktátorem. Vyslal, mimo jiné svou nejstarší dceru Beatriz do Havany jednat s Fidelem Castrem. Ten ji tam seznámil s vedoucím kubánské tajné policie, kterého ihned jmenoval prvním tajemníkem kubánského vyslanectví v Santiagu. Brzy z toho byla svatba. A kdežto novomanžel převzal výcvik komunistických kádří, rozvědky a agentů v Chile, novomanželka Beatriz převzala administrativu otce, tedy presidentova úřadu, a rozhodovala o tom, kdo bude zaměstnán na těch nejvyšších a nejdůležitějších místech, kdo bude mít přístup k prezidentovi atd., atd. A ačkoli byl její manžel "diplomatem", tedy agentem cizího státu, zůstávala Beatriz na jednom z nejvýznamnějších míst republiky Chile. Je mimo jakoukoli pochybnost, že o tom, co se dělo v presidentské kanceláři a ve vládě, se Castro dozvěděl ihned a přesně, a že tak mohl snadno ovlivňovat vnitřní záležitosti v Chile. A at' se to světovým liberálům líbí anebo nelíbí, at' to slyší rádi či neradi, faktem je, že všichni Allendeho nej-

blíší spolupracovníci, i členové jeho gardy, dostali vojenský anebo politický výcvik buďto přímo na Kubě, nebo v Chile od kubánských agentů. Ostatně v Chile bylo i hojně sovětských agentů a dost vcelijakých "delegátů" a "odborníků" a "poradců" i z dalších socialistických zemí, taky z Československa.

A: at' se to světovým liberálům líbí anebo nelíbí, a: přestože světovým demokratům je taky proti myslí jakákoli junta, chilská anebo sovětská, (ta ještě víc, protože, jako v případě Československa, chodí "dělat pořádek" do cizích, suverénních zemí), faktem je, že se ta do-

**NA LEPŠÍ
K VAŠATOVÍ**

máci dopustila v Chile převratu skutečně za pět minut dvanáct. Allende se zastřelil, čímž se stal martýrem marxistů. Na chvíli a napůl. Z jakéhosi důvodu se rozhodli mluvit později o Allendově zavraždění. I jeho manželka, která nejdříve prohlásila, že prezident se docela určitě zastřelil, protože nejednou mluvil o tom, že spáchá sebevraždu, jestliže byl měl opustit presidentský palác, změnila notu a mluví o jeho zavraždění.

Paní Allendová změnila nejen notu, ale i místo pobytu, což ostatně spolu patří souvisí. Nejdříve odešla do Mexika, dnes žije — na Kubě, společně se všemi třemi dcerami a ovšem s kubánským zetěm.

VĚRNÍ ZŮSTANEM!

SOKOL NEW YORK

JAN BABINEC, starosta

**VZPOMÍNÁME NA DEN 28. ŘÍJNA 1918,
DEN OSVOBOZENÍ VŠECH ČECHOSLOVÁKŮ.**

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR DĚLNICKÝCH AMERICKÝCH SOKOLŮ A SOKOLEK.

VÁCLAV PECHAR,
starosta.

MILDRED MATOUŠOVÁ,
tajemnice.

**NEZAPOMENEME NIKDY NA DEN 28. ŘÍJNA 1918,
DNE OSVOBOZENÍ VŠECH ČECHOSLOVÁKŮ**

**Národní rada žen Svobodného
Československa**

Betka Papánková,
předsedkyně

L. Drobílková
jednatelka

Politická bouře - neboli politická krise

Zajímavosti z domova . . .

Domácí záležitosti — konkrétně politická bouře kolem presidenta Nixona — je i dnes v očích většiny Američanů ne-li důležitější než vývoj na Středním Východě, ve Spojených národech a v americko-sovětských stycích, pak alespoň bezprostřednější, palčivější. Konec konců, od neděle se hovoří o tom, zda má být na presidenta Nixona vznesena obžaloba (to by musela udělat poslanecká sněmovna) a zda má být pak souzen (to by byl úkol senátu) a sesazen z úřadu, protože se dopustil něčeho, co ho činí nezpůsobilým presidentský úřad zastávat.

Co konkrétně, se neřká v této chvíli říci; uvažuje o tom příslušný výbor poslanecké sněmovny, totiž výbor pro soudní záležitosti, který jako první projednává resoluce — navržené jednotlivými skupinami poslanců, resoluce — jež se obžaloby presidenta týkají a kterých bylo předloženo už 21. Do minulých dnů se zdálo, že president by byl obviněn hlavně z toho, že staví svou osobu nad zákony země. Zdálo se, že federální soud ve Washingtonu možná shledá, že president Nixon se dopustil něčeho, co je v Americe vážným trestným činem a čemu se říká "contempt of court," tedy urážka soudu nebo neuposlechnutí soudu nebo opovrhování soudním výrokem. Kdyby se tohoto činu dopustil někdo jiný než president, byl by uvězněn, třeba i násilně odveden do vězení policejními orgány. Ovšem president nemůže být odveden orgány, které mu podléhají, a o to stejné nešlo. Šlo o to, jak říkáme, zda se president Nixon nepostavil nad zákony země, zda se svévolně neodmítl podřídit výroku onoho federálního soudu ve Washingtonu, respektive federálního soudce Johna Siricy. Soudce Sirica nařídil před časem presidentovi Nixonovi — a příslušný odvolací soud potvrdil oprávněnost tohoto nařízení — aby mu odevzdal devět magnetofonových pásek, na kterých jsou mimo jiné zaznamenány presidentovy důvěrné rozhovory o záležitostech týkajících se aféry Watergate; soudce Sirica rozhodl, že si záznamy vyslechne, a ty z nich, které se týkají vyšetřování trestných činů spojených s aférou Watergate, odevzdá zvláštnímu federálnímu ná-

vladnímu či žalobci, Archibaldovi Coxovi, který vyšetřování aféry Watergate vede. Cox si záznamy vyžádal a když je president odmítl vydat, obrátil se k soudu — k soudci Siricovi — aby k tomu presidenta přiměl. Nixon odmítl pásky vydat s odůvodněním, že by to představovalo precedenční porušení důležitého práva či privileje, bez které se žádný president neobejde, totiž práva vést s kýmkoliv důvěrné rozhovory a zachovat jejich důvěrnost; a dále, že by to představovalo porušení zásady, že žádná z tří větví vládní moci — výkonná, zákonodárná a soudní — nemá právo zasahovat do věcí jiné větve. Nixon nabídl soudci Siricovi, že pořídí a předloží mu sumáře z oněch magnetofonových záznamů. Bylo otázkou, zda je to přijatelný kompromis, a různí odpovědní činitelé o tom vyjadřovali různé názory . . . a když se o tom debatovalo, udělal Nixon něco, co rozvířilo veřejné mínění a dalo náhle podnět k oněm četným požadavkům a pak resolucím poslanců, aby byl president obžalován a aby se jednalo, zda nemá být sesazen z úřadu. Nixon totiž nařídil ministrovi spravedlnosti, aby dal výpověď onomu federálnímu návladnímu Archibaldovi Coxovi, který vede vyšetřování aféry Watergate, a když to ministr spravedlnosti odmítl učinit a raději odstoupil, nařídil to jeho zástupci, který to rovněž odmítl učinit. President ho zbavil úřadu. Až pak třetí činitel, který se stal úřadujícím ministrem spravedlnosti, výpověď Coxovi dal. Nixon zřejmě nečekal — že to obrátí tak velkou část veřejného mínění proti němu a rozvíří tak velkou politickou bouři; když ji viděl — změnil své původní rozhodnutí a oznámil, že odevzdá soudci Siricovi oněch devět magnetofonových pásek, které návladní Cox původně žádal. Nixonovo úterní oznámení do značné míry politickou bouři uklidnilo, ale nedalo odpověď na řadu otázek, které vznikly. Nixon se rozhodl své stanovisko veřejnosti vysvětlit v televizním projevu.

Záznamy na těch magnetofonových pásech, týkající se možných trestných činů vyvěrajících z aféry Watergate, se nakonec tedy před pří-

slušnou vyšetřující porotu dostaly. Vyšetřování mezitím vede federální návladní Henry Petersen. Ten je však zaměstnancem ministerstva spravedlnosti, čili podléhá vládě a presidentovi Nixonovi, a v kongresu bylo předloženo už šest resolucí, aby byl jmenován nový zvláštní návladní, který by byl na vládě nezávislý a podléhal kongresu; také soud sám — snad soudce Sirica — by mohl jmenovat žalobce, který by nepodléhal ani vládě, ani kongresu, nýbrž soudu.

A jsou další otázky, které musí být ještě rozřešeny. Tyto otázky, a obtíže, s jakými jsou řešeny, dohromady představují to, čemu my jsme dnes říkali politická bouře a čemu Američané říkají ústavní krise.

Hanuš Hejný, N. Y.

Nová čs. loď

Náměstek bratislavského primátora Dubec se v polském přístavním městě Štětíně zúčastnil křtu nejnovější čs. námořní nákladní lodi, která nese jméno "Bratislava".

Dr. Jan Šnobl se stal navíc k svému vyslancování v Ghaně, ještě také mimořádným a zplnomocněným velvyslancem v Liberijské republice se sídlem v Akkře. • Nejmenší housle světa opatrují v Táboře. Měří 48 milimetrů a jsou přesnou kopií koncertních houslí i se smyčcem a pouzdem. • Sto let výroby koksu vzpoměli v těchto dnech koksáři Třineckých železáren. • Argentinský prezident Perón, který se právě ujal vlády, přijal československou delegaci, která přijela na jeho inauguraci. Veřejně ji předseda Sněmovny národů D. Hanes. • Skoro polovinu celkové výroby dámských nylonových punčoch a punčochových kalhot vyrábí závod Elite v Chrudimí. • Na chomutovsku se začalo dřevo těžit moderními švédskými procesory Logma 310. Denní výkon je 200 až 300 plometrů dřeva, což se rovná práci třiceti lesních dělníků. • Ve věku 86-ti let zemřel v Praze proslulý odborník v oboru železobetonových a mostních staveb, profesor Stanislav Bechyně. • Deset

tisíc keřů růží obhospodařují na pozemcích státního statku Libverda v Děčíně. Pěstují je v osmdesáti druzích a barvách. • Krkonoše dostaly první sněhový pokryv. Pěkného sněhu napadlo na 15 centimetrů. • Sté narozeniny oslavil v Plzni bývalý strojevedoucí Antonín Kriesl. • Staví se vodní dílo Římov. Zásobí jižní Čechy pitnou vodou. •

UKÁZAT SVĚTU . . .

(Dokonč. ze str. 3)

Zatím co toto dopisujeme, přichází zpráva, že čtyři arabští zahraniční ministři — kteří o sobě pravi, že reprezentují osmnáct arabských států, sešli se s americkým presidentem ve Washingtonu k diskusi. Noviny s údivem pravi, že je to "nebyvalé a neobyčejné". Arabští ministři přišli s velkými poklonami pro presidenta Nixona.

Začali, že muž, jenž skončil vietnamskou válku, mohl by rozřešit i světový mír a hrát velkou roli při uspořádání poměrů na Středním východě.

VZPOMÍNÁME S ÚCTOU

NA PAMÁTNÝ 28. ŘÍJEN 1918

Občanský Dobročinný Spolek

a

Česká škola v Astorii

29-19 24th AVENUE, ASTORIA, L. I.

VZPOMÍNÁME 55. VÝROČÍ

ZALOŽENÍ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

OTTO F. KUCERA

POKRAČUJEME V TRADICI

Po velkém úspěchu v loňském roce vyjde letos v říjnu rozšířený, 160-ti stránkový KALEX 74

bohatě ilustrovaný kalendář československého exilu.

Najdete v něm zábavu, poučení a mnoho cenných informací.

Cena kalendáře US \$6,80 včetně poštovného a poplatku za převod šeku. Platby pouze předem šekem na adresu Kalexu.

KALEX, 8 München 5, Pestalozzistr. 13, BRD
Objednávky a platby můžete zasílat již dnes!

SPORT



V odvetném kvalifikačním utkání na mistrovství světa zvítězili v Bratislavě čs. fotbaloví reprezentanti nad Skotskem 1:0. Vítězství čs. mužstva však nic neznamená, protože naděje na účast na světovém mistrovství zhasla už prohrou v prvním utkání ve Skotsku 2:1. Několik dní po utkání se Skotskem odstoupilo vedení Čs. fotbalového svazu. Na konferenci svazu se hodnotilo neradostné čtyřleté období, v němž čs. fotbal neuspěl na světovém mistrovství 1970 v Mexiku a vypadl z kvalifikace na mistrovství světa 1974. V závěrečném referátu odstupující předseda R. Tvaroška zdůraznil, že "kladem práce i při jasných neúspěších na hřištích je fakt, že vyvedla čs. fotbal z chaosu roku 1968 a přivedla ho opět na socialistické principy." Novým předsedou svazu se stal L. Šároši. Na zasedání nového předsednictva promluvil předseda ÚV ČSTV (jakési ministerstvo sportu) A. Himl a zcela protiřečil Tvaroškově, když si stěžoval, že: "Jsme stále svědky maloburžoazních manýrů v našem fotbalu, stále si spousta lidí ve fotbalu myslí, že cílem všeho snažení má být zisk ligových bodů. To vše se děje bez jakékoli morální a ideové motivace, bez aplikace cílů KSČ."

V situaci, v jaké se čs. fotbal nachází, nepřekvapuje ani výsledek přípravného utkání čs. reprezentantů pro odvetný zápas se Skotskem, v němž divizní celek Slovan Hlohovec (Frašták) porazil čs. mužstvo 3:2, když už vedl 3:1. Reprezentanti snížili až v poslední minutě výkopem z pokutového kopu.

I. hokejová liga pokračovala těmito zápasy: Litvínov-Sparta 2:1 (druhá porážka Sparty, s Kladnem prohrála 4:2), Kladno-Košice 0:3, Slovan-Plzeň 3:3, Pardubice-VŽKG 4:2, Jihlava-Motor 13:3 a Brno-Chomutov 8:0. Tabulku vede stále Sparta, mimoto, že má o jeden zápas méně.

Ve fotbalové lize byly sehrány tyto zápasy: Sparta-Prešov 2:0, Teplice-Dukla 1:2, VSS Košice-Zbrojovka 0:0, Ostrava-Inter 4:2, Trnava-ZVL Žilina 3:0, AC Nitra-Slavia 3:2 a Slovan-Lokomotiva 0:0.

V semifinále mezinárodního tenisového turnaje v Barceloně podlehl čs. tenista Jan Kodeš Rumunovi I. Nastase-mu ve čtyřech setech 6:1, 4:6, 6:0, 6:3. Ve čtvrtfinále porazil Kodeš Australana Phillips-Moora 7:5, 2:6, 6:4.

—pza—

POZORNOSTI NAŠICH ČTENÁŘŮ

Dnes bychom chtěli říci několik slov o takzvaných zprávách a upozorněních. Dostáváme jich nepřeberně, týkají se krajského života v Americe a považujeme za svoji povinnost je otiskovat, vždyť pomáhají krajské soudržnosti. Oznamují se v nich spolkové schůze a podniky, i události ze spolkového krajského života. Bývají zajímavé, často nejen pro členy spolků, ale pro všechny čtenáře. Jako příklad můžeme uvést zprávy o činnosti krajanů v Tucsonu, Arizona, nebo události z české Nebrasky apod.

Jenže . . . Často dostáváme pod názvem "zprávy" nebo "upozornění" docela běžné inzeráty. Někdo něco prodává. Jednotlivec, nebo spolek. Na tom nezáleží. Podstatné je, že jde o výdělečný podnik, a že ten, nebo ti, kteří nám takovou "zprávu" či "upozornění" posílají, žádají, abychom je uveřejnili bezplatně, často několikrát za sebou.

Litujeme přátelé, ale nemůžeme. Inzerát je inzerát a Americké Listy si nemohou štědrost tohoto druhu dovolit. Existujeme bez subvencí a naše situace není právě teď nijak růžová, přestože jste v nedávných týdnech dostali AL na různém papíře. Ostatně právě proto, že pro stávkou v papírnách ho byl nedostatek a chtěli-li jsme vůbec tisknout, museli jsme brát papír, jaký byl, nejen barevný, ale hlavně dražší. (Ten opět bílý, na kterém tiskneme teď, je třikrát dražší než ten běžný z doby před stávkou.) Záležitost papíru jsme uvedli jen namátkou. Stoupají ceny všeho, co k vydávání novin patří.

A tak prosíme naše čtenáře o pochopení: nechtějte, abychom tiskli zadarmo vaše inzeráty psané formou zpráv a upozornění. Nemůžeme to dělat, nemůžeme si to dovolit. Ceny za inzerci v Amerických Listech jsou velmi mírné, jedny z nejmírnějších. Rádi podpoříme váš drobný soukromý nebo krajský obchod otištěním inzerátů. Podpořte vy Americké Listy tím, že si inzeráty zaplatíte . . .

ČESKOSLOVENSKÁ VLAJKA
NAD ELLWANGENEM

V tomto půvabném švábském městečku před městskou halou blízko nádraží vlála v létě s vlajkou papežskou a vlajkou NSR také vlajka československá. Městská hala hostila toho dne účastníky III. národní pouti ke sv. Metodějovi, kterou pořádala Ústřední duchovní služba v NSR. V Ellwangen byl totiž, dle úsudku dějepisců, vězněn před 1.100 lety několik roků náš první arcibiskup sv. Metoděj. Městská rada dala na památku této události zasadit na historickém zdivu pamětní desku znázorňující soud nad Metodějem a dala tak našim krajanům posvátný cíl každoročního putování. Při letošní pouti, ke které se sjelo autobusy i auty na 500 krajanů, oslavila naše krajská církev v Německu i 25 let svého trvání — v roce milénia pražského biskupství. Čestným hostem a kazatelem byl Delegát Sv. Stolice pro českou duchovní službu v zahraničí Msgre. Dr. Jaroslav Škarvada z Říma, bývalý sekretář nezapomenutelného kardinála Berana. V kazání zdůraznil, že křesťanství, kterého se nám zásluhou sv. Cyrila a Metoděje dostalo, je nejenom dar, ale i závazek. Neboť Kristovi učedníci se poznají podle toho, že mezi nimi je láska. Na závěr svého kazání pak přečetl pozdravný telegram, který jménem sv. Otce poslal kardinál Villot a v němž svatý Otec vyslovuje svou radost nad tím, že duchovní služba v Německu dovršila dvacet pět let svého působení a blahopřeje jmenovitě třem jubilantům k výročí jejich svěcení. Všem pak udílí své apoštolské požehnání.

Slavné bohoslužby doprovodil svým zpěvem sbor kostela sv. Štěpána v Mnichově. Po skončení bohoslužeb se všichni účastníci v procesi odebrali k pamětní desce, kde položili věnce jednotlivých farních obcí. Pietní slavnost byla zakončena zpěvem svatočlavského chorálu a národní hymny. A pak vytáhli muzikanti pod vedením p. Vohlídky z Waldkraiburgu své nástroje a zanedlouho se na parketě objevili první tanečníci. Ostatní měli příležitost se zúčastnit besedy s p. Pachmanem, prohlédnout si výstavku o dvacetipětileté historii duchovní služby v NSR, která byla instalována v před-sálí, zakoupit si českou knihu, desku nebo některý z uměleckých předmětů, které zde v řadě stánků byly nabídnuty k prodeji, podívat se na maňáskové divadlo, které pro nadšené dětské diváky připravila sl. Rádlová se svými spolupracovníky ze Stuttgartu nebo se pobavit při soutěžích a hrách větších dětí, které v parčíku před halou organizoval P. Kopic se svými pomocníky. Velký úspěch měla schůzka rodáků z jednotlivých krajů, kteří se sešli pod tabulkami se jmény krajských měst a představili se ostatním nějakou písní ze své oblasti. A pak zase tanec, volná zábava a občerstvení — koláče, buchty, pečené burty, takže si každý přišel na své. Trvalo dlouho, než se krajané rozešli. To "loučení, loučení" bylo tentokrát opravdu těžká věc. O to upřímněji si všichni slibovali: "Na shledanou za rok!"

A to platí i pro ty, kteří letos nemohli, — se všemi se těšíme na shledanou při IV. národní pouti v Ellwangen dne 6. července 74.

H.

Kalná je voda . . .

I "socialistický" režim má — jak přiznávají následující fakta, přebraná z Rudého práva — starosti s udržováním čistoty vodních toků a vody vůbec. Podle informací Státní vodohospodářské inspekce předsely národní výbory jen loni na 600 pokut za znečištění vody v celkové výši 12 a půl milionu korun, z toho nejvíce ve Vysochodočeském kraji, nejméně v Praze a v jižních Čechách. Příklad: jedna pokuta pro Syntesii Semtin za vypuštění odpadních vod do Labe činí 700.000 korun, což by ovšem teoreticky mohl orgán vybírat každý den. Počítá se tu s výstavbou čistírny i pro město Pardubice, ale bude stát kolem půl miliardy. Proto se ještě se stavbou nezačalo a vybírají se pokuty. Celkový plán výstavby čistíren odpadních vod byl loni splněn na 82,6% (1971 — 80,1%, 1969 — 79,4%). Loni bylo hlášeno 220 havarijních znečištění, proti roku 1971 o třetinu víc. Ropa a ropné látky byly příčinou 50 havárií, tedy o pětinu méně. Zato stoupl počet, zaviněný

zemědělskými odpady. Ze 16 v roce 1971 — na 59. Nejvíce se o to zasloužil únik močůvky a silážních jam, kde se nedodržují předpisy. S touto věcí ovšem téměř nikdo nepočítal. Chemizace v zemědělství přináší v tomto smyslu nové problémy. Na příslušném ministerstvu však dodnes neexistuje vodohospodář, který by se danou a na důležitosti nabývající otázkou zabýval. Přitom únik 200 kubiků močůvky zapříčinil nedávno otravu v jednom pstruhovém revíru na 17 kilometrech toku.

Pro neodborné zacházení s naftou jiný příklad. Majitel rodinného domku na severu Čech koupil vyřazený kameninový hrnec o obsahu 1000 litrů, původně pro železniční přepravu chlornanu sodného. Bez ochrany jej až po hrdlo zakopal do písčité půdy a naplnil z autocisterny topnou naftou. Druhého dne ráno byla nádrž prázdná. Tisíc litrů nafty uniklo do okolní země, protože nádoba netěsnila. Následky se projeví v mnoha okolních studnách.

Počtvrté - naposledy

Sopka Středního Východu se zdá uklidňovat. Natrvalo? Na dlouho? Zatím se utišil čtvrtý výbuch. Podívejme se na historii všech čtyř.

14. května 1948, šest měsíců poté, co byl Spojenými národy založen stát Izrael, vyhlásila nová mladá země svou samostatnost a nezávislost. Následujícího dne naplno vypukla partyzánská válka palestinských guerrillas, která do té doby jen tu a tam nepatrně vzplála. Vzápětí pak armády Egypta, Sýrie, Jordánska, Libanonu, Iráku a Saudské Arábie vyrazily do útoku s neskrývaným cílem nový stát zlikvidovat. Ale mladičká izraelská armáda útočníky zahнала. Válka skončila příměřím, které aranžovaly Spojené národy, sedmého ledna 1949. V polovině toho roku Arabové konečně s příměřím souhlasili a území Izraele bylo zvětšeno o víc než třetinu proti původní jeho velikosti. V této válce zahynuly desítky tisíc Arabů a čtyři tisíce Izraelců.

Sedm let poté, devětadvacátého října 1956 Egypt znárodnil Suezský kanál, načež reagoval Izrael okupováním Sinajského poloostrova. Provedl tuto akci ve společné operaci Francie a Anglie proti Egyptu. Během pěti dnů obsadila izraelská vojska skoro celý poloostrov. Boje skončily pod tlakem Spojených národů a zejména Spojených států sedmého listopadu a invazní armády se stáhly. V této válce padlo 180 izraelských a kolem tisíce arabských vojáků. Sinajský poloostrov byl pak pod dohledem kontrolních sil OSN. Když se

po čase oddíly Spojených národů na žádost Egypta stáhly ze Sinajského poloostrova — vypukla série pohraničních šarvátek. Vyvrcholily pátého června 1967 bleskovou válkou, v níž Izrael zaútočil a prakticky zničil egyptské letectvo. Válka trvala pouhých šest dní, Izrael se znovu zmocnil Sinajského poloostrova, obsadil Golanské výšiny, patřící Sýrii, zmocnil se jordánského území na západ od řeky Jordán, včetně arabského Jeruzaléma. V této bleskové válce zahynulo přes deset tisíc arabských a pouze 803 izraelských vojáků.

A letos, šestého října egyptské vojsko překročilo Suezský kanál a současně syrská armáda vtrhla na Golanské výšiny. A že to všechno skončilo rozkolísaným, nejistým příměřím, víme. Budoucnost je temná na tomto horkém území světa.

Přes třiapůl tisíce izraelských vojáků padlo nebo bylo raněno, a arabské ztráty dosáhly víc nežli patnácti tisíc mužů . . .

Zahynul J. Štáidl

Při automobilové nehodě v Československu zahynul 9. října známý český textař pop-music a producent (především Karla Gotta) Jiří Štáidl. Krátce předtím se ještě s Gottem a s orchestrem svého bratra Ladislava zúčastnil koncertu u příležitosti Týdne módy v Mnichově. Přátelé si připomněli, že před časem zahynula stejně nešťastně ve Francii Štáidlova snoubenka — krasobruslařka Hana Mašková.

ČLOVĚK - ČÁST VI.

Karel Kryl

Přinášíme několik ukázek z připravované knihy "Egál", prvního dílu "Krylogie" českého spisovatele Karla Kryla, žijícího v emigraci v Západním Německu.

Dokončení

Byl večer, když po odpoledni, prohraném v pasiánsu — otevřel dveře lokálu. Sem patřil, číšník oslovil jej jménem a štangasti dělali mu místo u stolu. Tady nebylo třeba objednávat pití, rozumělo se samo sebou, co který host pije, neboť cizinci chodili sem zřídka a bylo zapotřebí býti sem uveden jedním ze stálých návštěvníků. Přivedl jej sem kdysi jakýsi cikán, napůl muž, napůl chlapec, s nímž si tehdy rozuměl beze slov, ježto neovládal tehdy slova této řeči. Toho člověka potkal při návratu z jednoho zoufalého večera — kdy bylo mu loučiti se s dívkou, (což samo o sobě jest záležitost nepříjemná), navíc mu na oné dámě záleželo. Tehdy. Takže byl důvod k opilství, jež se tehdy bohužel nedostavilo, alespoň včas nikoli. Cikán seděl v současnosti v lapáku, což byl přes zimu jeho druhý domov a o němž říkával, že ho zachraňuje před zmrznutím.

Nahoře nad stolem viselo kovové korýtko, obsahující zárovku a modře zbarvený nikotinový oblak, stoupající páskou z popelníku. Sem neměla přístup žádná z jeho dívek, udržoval tenhle lokál v tajnosti, neboť to byl chlapský lokál a jedinou stálou návštěvnicí byla zde jeho majitelka. Stará vrásčitá, předčasně ovdovělá žena, s dobrým srdcem a ochotou dáti na dluh, jednalo-li se o stálého hosta.

Tady nikdo neodpouštěl — nikdo nekázal, snad že to byla díra Ďablova. Člověk jí však dával přednost před chrámem a srovnával-li, dával rovněž přednost peklu. — Kde je ostatně peklo, ne-li na týhle prašivý zemi? — Byl mrzutý, vzpomněl rána — kdy mince padly na podlahu orlem vzhůru. — Kde je Margareta čert ví, nebo kýho čerta dneska dělá. — Začal si vymýšlet slova a úsloví v nichž obsaženo peklo, Ďábel, Satan; nemaluj čerta na zed' a vyháněl čerta Ďablem. Shledal, že jest v mluvě prostého lidu Ďablu vyhraženo čestné místo, ve vztahu k inkvisici jej to pak překvapilo. — Lidi si nedají říct. — Seděl a upíjel z lisované sklenky, prohlížel si lidi, sedící na vysokých stoličkách podél nálevního pultu. Vysoký hromotluk, který o sobě pruskou němčinou tvrdil, že je Böhme, tedy Čech a neuměl česky, jen dívky mu to věřily a braly zavděk jeho slovanstvím, jež se uplatňovalo nikoli řečí, vlasatec — jenž pravidelně somroval o pivo, hlásaje při tom, že je příslušníkem mladé německé filmové vlny, (zda to byla

pravda nevěděl, ale spíš ne,) dívka s hochem — kteří byli jakýsi už čas manželi a trávili zde odpoledne a večery a noci hraním na nesmyslném automatu, kde poskakovala kulička mezi čudlíky a vyhrátí se dala jedna, dvě nebo tři volné hry. Pár hašišáků, kteří zde měli zakázáno kouřit, snad kvůli policii, jež čas od času navštívila lokál a měla dobrý nos, co se pochybných existencí a pachu drogy týče, až po dva strejce, hrající denně a na témže místě svou nekonečnou partii karetní hry, jež již pravidla neznal a jež mu upřímně řečeno byla egál. V téhle hospodě psal nesmysly, jež se líbily vlastencům, snad proto, že byly zaměřeny proti nim, tady vydělával na onen, jak říkal sám "smradlavý chleba", ač je známo, že chléb nesmrdí a každý jaksí na něj vydělává. A šora, ze dvou velikých amplionů zvučela muzika, někdy dunivá, jindy hladící, byla to ale dobrá muzika, nemající ničeho společného s odrohovačkami automatů a pítláním šramelních houslí. Stěny byly holé, černě natřené a tu a tam počmárané vrypem nože po způsobu nápisů klosetních, jen sprostáren zde postrádal, nebereme-li za "sprostárnu největší" politická hesla a volební výkřiky.

Jakož stěny, stůl byl pokreslen, jeho žlutá deska skvěla se ornamenty a podobiznami pannen z týdeníků pro módu a menstruaci, číšník ve vypasovaných kalhotách pobíhal po lokále roznášeje pivo a bylo tady tak nějak postaru, jakž, (lhalo heslo), se žít nedá.

Pak zaslechl ode dveří dívčí hlas, oznamující, že lze obdržeti zítěžší vydání denníku, pohlédl tím směrem a shledal, že je ta kolportérka pěkná a hovoří s akcentem, podobným jeho. Zalovil v kapsě a vyňal padesátník.

— Möchten sie auch einen? — zeptalo se děvče. Němec-ky. Odpověděl česky. — Chci taky jeden. — Děvče vzhledlo. — Jste Čech? —

— Jak se to vezme. Řekněme Flüchtling. — prohlédl si ji. Měla dlouhé černé vlasy a tmavé oči, sako určené prodávací většího formátu viselo na ní, jako na bezprizorním dítěti z filmu Začínáme žít. I ten Makarenko by možná dostal záchvat. Přisedla si. — Dám si Kolu. — Boty měla umolousané sněhovou břechkou, podotkl: — Žádná sranda nosit tenhle balík, co? — — Jíst se chce. — řekla suše. — Já jsem Jana. — — Vlád'a. — řekl to jméno a bylo mu divně, jako by už

zapomněl, jak se jmenuje, a snad tomu tak bylo, alespoň od doby, co neslavil jmeniny.

— Jak seš tu dlouho? — — Vod půl vosmý. — odpověděl, věda, že se ptala na něco jiného. Zmlkla a upila Kokakoly. — Kouříš? zeptal se. — Hm. — Nabídl jí z balíčku. Zapálil ji. Potom sobě. — Co děláš po šichtě? — Podívala se na něj, vědouc a poznávši. — Jdu spát. — — Nechceš přijít sem? Něco upít? — Mlčela a bylo to mlčení nemající konce. — Myslíš, že to má cenu? — zeptala se pak. — Má cenu jít domů? — odpovéděl otázkou. — Tady mají do tři auf. — — Tedy otevřeno, ne? — — Jo. — — Počkáš tady? — usmála se. Přikývl. — Tak zatím! —

Hodiny na hodinářském kšeftě ukazovaly třetí. Temnota dokládala, že zrána. — Jdem ke mně? — zív! Člověk.

— Kam jinam? — Dívka vezla kolo, na nosiči visely provázky, jimiž převazovala balíky večer prodávaných ranníků. — Pojedem na kole, chceš? — — A kdo bude řídit? — zeptal se. — Já nemám řidičák. — — Jsme dva. — zněla odpověď. — Sedni si na nosič, jsem silná žena. — Chtěl se zeptat, kolik máš koní, shledal to beztaktním a mlčky ji roztlačil. Pak, již za jízdy, nasedl, houplo to s nimi k obrubníku, dívka to však zvládla suverénně. Projížděli téměř prázdnými ulicemi, pozdních chodců v ulicích nebylo, jen taxík čas od času ohodil kolo a boty bahénkem, z něhož bylo by lze těžiti sůl. Zahnulli do uličky, antény i holubi vzezeli ve tmě, utopení a vyhlazení s povrchu zemského. Tma je milosrdná.

Zamykala kolo, izolované lanko s šoupacím zámkem, číselná šifra byla vyryta do paměti, pomyslel si, jak by asi bylo při ztrátě paměti a shledal, že by bylo rozkoší nevlastnit paměť. Zastavila se vedle něj, u domovních dveří s roztloučeným a dřevem vyplněným okénkem — zavěsila se mu kolem zátylku a políbila jej, bylo to nevzrušující, jako když se poškrabeš pod kolenem. Čekal s hrůzou na lyriku, byla však taktní.

— Máš budík? — zeptala se. — Ráno musím na přednášku. — Odpustil jí tu malou lež. — V kolik? — — V osm. — Chodba zahartusila svou škaradostí, když rozsvítil světlo, kukaň vrátného byla prázdná. — Spí asi, nebo je na pivu. — Vzal za ruku dívku

Krajanský oznamovatel

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkor'hodní ceny) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

Pro další podnik,

který otvírá v podzim v městě Tallingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kuchaře za nejlepších platových podmínek. — Byt k dispozici.

HOTEL RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský
D — 7481 Sigmaringendorf

ZAJEMCI

o prodej švýcarských hodinek ve všech státech žádáme o kontakt. Vhodný vedlejší výdělek nebo hlavní zaměstnání. Zájemci z oboru mají přednost.

SLAIS-CH-2500 Biel, Postf. 255-Switzerland.

Žasli jsme za vás ...

Rudé právo přineslo pod velkým titulem: "Pozoruhodný ediční čin ve Spojených státech" následující zprávu: Sovětská encyklopedie vyjde v angličtině. Jedno z nejvýznamnějších amerických nakladatelství, newyorský Mac. Millan Inc., zařadilo do svého edičního programu na příští rok také vydání prvníh svazků Velké sovětské encyklopedie. (To jsou ty tlusté knihy, v nichž se neobjevuje, co se momentálním kremelským vládám nehodí, v důsledku čehož jsou neustále předělávány. Postalinská encyklopedie je docela jiná než předstalinská, na-

Janu a vyběhl po schodech. Odemkl dveře, svlékl kabát a ona učinila taktéž. Vymyl skleničky a nalil zlaté tekutiny. Pak pohlédl na polo-prázdnou láhev a hlesl: — Dochází. Zítra třeba koupit novou. —

Dívka uchopila skleničku. — Na co? — — Na nás! —

Když se svlékal, myslel na dočasnost. Pak spolu spali, neboť na rozdíl od milování láska se nedá přivolati, aniž vyrobiti, není-li jí nablízku.

příklad ... Pozn. A. L.) První díl v anglickém jazyce se objeví na knižních pultech už začátkem příštího roku a bude stát padesát dolarů. Američané projevíli o postupné vydání všech svazků sovětského naučného slovníku zájem už před delší dobou.

Dohoda mezi oběma partnery byla podepsána před dvěma lety. I když všechny podrobnosti o tomto rozhodnutí nebyly zveřejněny, je známo, že do této grandiózní práce budou zapojeni početní jak sovětští, tak američtí odborníci, a že každá stat' amerického překladu bude konzultována v Sovětském svazu. První svazek amerického vydání sovětské encyklopedie bude obsahovat přes 100 tisíc hesel. Překlad do angličtiny bude pořízen na základě třetího ruského vydání z roku 1970. Bylo také rozhodnuto, že až na několik málo významných údajů nebudou z amerického vydání vypouštěny žádné pasáže, že hesla nebudou provázána žádným komentářem vydavatele — až na jedinou větu v úvodu knihy, která upozorní, že vydavatel nesdílí ani ideologií, ani názory autorů sovětské encyklopedie.

NAFTA JAKO ZBRAŇ?

Nyní se tedy ukáže, jak se dá používat nafty jako zbraně v konfliktu na Středním Východě. Arabské země, které sedí na ložiscích nafty — oznámily už před časem Spojeným státům, že zahájí odvetnou akci, jestliže Washington poskytne vojenskou pomoc Izraeli. Nedávno oznámilo americké ministerstvo zahraničí, že dodávky válečného materiálu Izraeli už začaly. A ministerstvo financí současně uveřejnilo studii, ze které vyplývá, že Amerika by ušetřila dvakrát tolik nafty, než kolik dováží z arabských zemí, kdyby přistoupila k opatřením, jež by v Americe nikdo skoro ani neucítil — kromě snad těch, kdo naftu dovážejí a prodávají spotřebitelům. Zejména

kdyby se v bytech, kancelářích, obchodech a tak podobně pootočily termostaty na stěnách přibližně o dva stupně celsia dolů. Mimochodem, to by pak byla v těchto místnostech teplota, na jakou jsou zvyklí Evropané; podle jejich měřítek se v Americe tradičně přetápí a plýtvá topnými látkami.

A kdyby automobilisté, kteří jsou zvyklí jezdit rychlostí 100 kilometrů za hodinu, se přiměli k tomu nepřekračovat 75 kilometrů za hodinu. Uveřejněním této studie dalo ministerstvo financí najevo Arabům, že vlastně nemohou Ameriku nějak citelně postihnout. Což vývozci arabské nafty — největším z nich je střízlivý král Saudské Arábie Faisal — sami dobře vě-

di. Ale jsou už delší čas vystavení naléhání, ne-li nátlaku se strany politiků, jako je egyptský prezident Sadat nebo i demagogický diktátor Libyje Qadafi, aby nestáli nečinně stranou, když se vede svatá válka prot Izraeli, a nějak svých ložisek nafty použili proti hlavnímu ochránci Izraele, Americe. Ale jak? Kdyby zastavili vývoz nafty pouze do Ameriky — a je otázka, zda by to vůbec šlo — světový trh nafty by se rychle přizpůsobil: Evropa a Japonsko by dovážely více nafty z arabských zemí, Amerika by dovážela více z Iranu a Nigerie, například. Kdyby Arabové zastavili nebo omezili vývoz nafty do všech západních zemí, Evropa a Japonsko by utrpěly nejvíce,

Amerika nepatrně. Aby bylo jasno: Nafta ze všech ložisek na Středním Východě — včetně nearabského Iranu — se vyváží z jedné poloviny do Evropy, z jedné třetiny do

Asie včetně Japonska a pouze z jedné dvacetiny do Spojených států. Ta jedna dvacitina — což je asi jeden milion sudů nafty denně — nehraje v Americe zvlášť velkou roli. Na mezinárodním trhu se výroba a spotřeba nafty měří na sudy; jeden sud se rovná třinácti setinám metrické tuny. Amerika spotřebuje 17 a půl milionů sudů nafty denně. Z vlastních ložisek na americké půdě čerpá jedenáct milionů sudů. Zbývajících šest a půl milionů sudů dováží z cizích zemí v tomto pořadí: Kanada, Venezuela, Nigerie, Saudská Arábie, Iran, Indonesie — Libyje, Alžírsko. Z Kanady dováží skoro čtyřikrát tolik

než ze Saudské Arábie a skoro devětkrát tolik než z Libyie. Jak jsme řekli: Arabové nemohou Ameriku nijak citelně postihnout. Možná v budoucnosti, až její spotřeba vzroste. Ale do té doby se možná vyvinou alternativní zdroje; americký vládní rozpočet na jejich vývoj, bude-li schválen poslední návrh, překročí jednu miliardu dolarů.

Například nedávno se příslušné výbory senátu a poslanecké sněmovny dohodly na schválení osnovy zákona, který povolí bezodkladně postavit potrubí dlouhé 1200 kilometrů z nově objevených ložisek nafty na Aljašce do překladového přístavu. V Americe je už dnes určitý nedostatek topných a pohonných látek vyráběných z nafty, ale důvodem je nedostatek rafinerií na americké půdě. Přípravuje se zákon pro velkoobchodní distribuci topného petroleje na příděl, kdyby uhodila tvrdá zima: rafinerie by musely prodávat topný olej velkoobchodníkům respektive distributorům v tomtéž poměru, v jakém jej prodávali vloni, když nedostatek nebyl.

Ale vraťme se k otázce jak — snad by přesnější bylo ptát se zda — mohou Arabové používat svých ložisek nafty jako zbraně v nynější válce proti Izraeli. Oznámili nyní, že budou snižovat vývoz nafty do zemí, které sledují politiku nepřívětivou arabské věci, o 10 procent měsíčně až do doby, kdy se Izrael stáhne z území dobytých v roce 1967 a začne repektovat arabská práva. Čili zdá se, že pohrozili naftovou zbraní tak zdrženlivě, vágně a neurčitě, jak jen mohli ve světle psychologického nátlaku, který na ně vyvíjejí politikové. Zda se, že omezování vývozu arabské nafty ucítí nejvíce západní Evropa a Japonsko, a Arabové možná chtěli rozset spory mezi Amerikou a těmito jejími spojenci. Ale spíše jde jenom o gesto, které muselo být provedeno.

—hej—

Proti infarktu

V loňském roce připadlo už v Českých zemích 50,2 procenta všech úmrtí na choroby srdce a cév a navíc byly příčinou bezmála třetiny všech nově přiznaných důchodů. Více nežli polovinu má na svědomí ischemická choroba srdeční a její kritické vyvrcholení, infarkt myokardu. Přestože se neví, jaké jsou skutečné příčiny koronární tepen, lékaři se snaží infarktům co nejvíce předjet. Přes pět tisíc lékařů prochází nyní proto speciálními kurzy, v nichž se postupně seznámí s nejnovějšími poznatky, jejichž aplikace vede k podstatnému omezení tragických následků infarktu a navíc umožňují, aby se většina postižených mohla v co nejkratší době vrátit k normálnímu životu.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpovolanějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČITADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prostě moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahujících množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narozenin tohoto politika, který spoluzakládal, buďoval a řídil mladý československý stát. Neopstradatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

O B J E D N Á V Á M :

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00

O 28. ŘÍJNU A MASARYKISMU...

Přemysl Janýr

Tohle výročí — nerozlučně spjaté s Masarykovým jménem, bývá obvykle příležitostí k mávání červenomodrobílými praporky, k pronášení vlasteneckých frazí a k opakování přísah věrnosti Masarykovým ideálům a odkazu. Stalo se to pro tento den o to víc charakteristické, jak čas zamlžuje jeho skutečné myšlenky, založené na kritickém zkoumání skutečností, i politickou praxi, která s nimi tvořila vždy nedělitelnou jednotu (na rozdíl od mnoha jiných myslitelů, kteří nejednali, a na rozdíl od mnoha praktiků, kteří jednají bez tohoto předpokladu). Jak skutečnou podstatu masarykismu nahraňuje mýtus. Jak zažloutlé listy jeho spisů mizí z našich knihoven; ani v r. 1968 se nestačilo vydat víc než jen zlomky jeho díla.

Bohužel. Protože právě Masaryk to byl, který u nás razil dnes tak potřebnou zásadu, že politika je vědou. Politiku zařadil jako poslední stupeň své soustavy věd a podřídil jí řadu vědních oborů, sociologii, historii, psychologii — ekonomii atd. Z nich musí — podle Masaryka — politická úvaha vycházet, ne ze sklenic piva nebo z velké huby. Masaryk tak politiku postavil proti "politice". Byl vášnivým odpůrcem romantického radikalismu.

Jak je tedy možné, že se v době světové války ocitl v čele programu zdánlivě tak romantického a revolučně radikálního? Vlajkoví 28. října zabraňuje často vidět Masaryka před válkou: jako politika, vycházejícího v tehdejší době z koncepce rakouského soustátí. "Pokládám 'Ideu státu rakouského' . . . posud za bezpečné vodítko; je litovati, že Palacký . . . sám do jisté míry své 'Ideje' se vzdával, doporučuje více program slovansky národní a tím, nechť, posílil politické fantasy", píše v České otázce na konci století a povzdychuje si, že je z různých stran "radikálních naoko", podezříván z rakušanství.

Teprve v situaci, kdy se mezinárodní okolnosti změnily, kdy se objevila možnost a nutnost revoluce, změnil — a to teprve po důkladném zkoumání všech okolností — svou koncepci a odešel do exilu. Dodejme — sám, obklopen jen několika neznámými lidmi, zatímco bývalí radikálové a buřiči zůstali doma u kamen, hluší k jeho výzvám, aby ho následovali.

Když doba zrála k revoluci, byl revolucionářem. Když pro to nebyly předpoklady, ne-



Čestná rota legionářů, která přijela s prezidentem Masarykem do Prahy v roce 1918, pochoduje přes Karlův most na Hradčany. V první řadě, druhý zleva vykračuje br. Josef Melleghe, člen Slovenského Sokola, žijící dnes v Livingstonu, New Jersey, USA.

fantazíroval o tom, jak smést Rakousko. Ale také neskládal ruce v klín, nýbrž hledal cesty, kterými by v dané situaci pokročil k cíli, který si dal. "Rozumí se samo sebou, že strany politické za svůj konečný cíl prohlašovatí musí . . . státní samostatnost. Avšak o to běží" (a to se mi zdá v tom citátu důležité), "aby hlasatelé vědomí si byli prostředků, vedoucích k cíli a aby", (toto snad ještě víc) "hlásající tento cíl, nepřestávali na hlásání, nýbrž neúmorně kde kdo v oboru svém pracovali o své a jiných vzdělanosti."

Tuto práci neviděl ve velkých slovech, ale v každodenní drobné aktivitě. (Ostatně — když se v prosinci 1919 vrátil do Prahy, kde se vše topilo v praporecích, jásotu a velkých slovech, proslovil před Národním shromážděním svou první řeč, kterou stojí za to si přečíst. Není to slavnostní projev, ale vypočítání úkolů, které nový stát čekají.) A byl proti vyčkávaní. "Je holým neštěstím, že si zvykáme očekávat tolik od vlády, samočinnosti se vzdávající." Také proti "fňukání" (ten výraz je od něho) byl. "Nepřestali jsme mít zálibu ve falešném mučednictví — kde kdo ukazuje své malé rány a žádá obdiv . . .

Naši lži-radikálové dokonce i v cizině svému politickému odpůrci imponovali chtějí svými obnaženými boulemi a jízvičkami, jak žebráci na poutích." Ještě jeden sklon přisuzoval české politice a kritizoval ho — intrikánství: "Intrikánství toto otravuje

všechn náš pospolitý život, — protože nedovedou být lvové, stávají se liškami, protože nedovedou být hrdinové, stávají se lokajové a pomáhají si lokajským chytáctvím." Ted' jsem se vyjmenováváním toho, proti čemu T. G. M. byl, dostal téměř na konec vyměřených řádků a zjišťu-

ji, že se v nich — ve slovech, určených 28. X. a Masarykovi — ani jednou nevyskytuje slovo demokracie, humanita ani další podobná, jak se to obvykle při takové příležitosti sluší a patří. Nejsou ani v citátu, kterým chci tyto řádky uzavřít, totiž: "Kdyby lidé, t. zv. hodní a dobří, nebyli vlastně lenoši —

zlých by už nebylo." Ale snad jsem k zamyšlení o tom, co dělat pro věc demokracie a humanismu, pro nás zde i pro nás doma, a jak to dělat masarykovsky, řekl přec jen několik sice nevelkých, nezvučných, neslavnostních, slov. Slovo, kterým se sice netleská, ale která jsou snad potřebná a užitečná.

MASARYK O SOBĚ

Mám-li říci, v čem se můj život vyvrcholil, tedy ne v tom, že jsem se stal prezidentem, a že mohu nést tuto stejně velkou čest jako těžkou povinnost. Má osobní satisfakce, smím-li to tak nazvat, je hlubší: že jsem ani jako hlava státu nic podstatného nevyškrtl z toho, več jsem věřil a co jsem miloval jako chudý student, jako učitel mládeže, jako nepohodlný kritik, jako reformní politik; že stoje v moci, nenacházím pro sebe nižádného jiného mravního zákona ani jiného vztahu k bližním, k národu a k světu, než jaké mne řídily předtím. Smím říci, že se mi potvrzuje a naplňuje vše, več jsem věřival, takže jsem nemusel změnit nic na své víře v humanitu a demokracii, na svém hledání pravdy, ani na nejvyšším mravním a náboženském příkazu lásky k člověku. Pravím to ze zkušeností, kterých stále ještě nabývám ve svém postavení, že není jiné morálky, jiného etického řádu pro státy a národy a jejich správce než pro jednotlivce. Není to osobitě uspokojení z toho, že jsem po celý svůj život, tak podivně a složitě uivářený, zůstal sám sebou; důležitější je, že v tolika zkouškách zůstaly a ověřily se ty lidské a obecné ideály, které jsem vyznával. Říkám si, že v tom neustálém zápase o lepší příští národa a lidstva stál jsem na straně dobré. To vědomí stačí, aby život člověka byl krásný, a jak se říká, šťastný. (K. Čapek: Hovory s T. G. Masarykem)

NAŠIM DOMA, V TENTO DEN . . .

Věděli, že osmadvacátý říjen nedokážou utlouct. Proto ho zamaskovali. V komunistickém Československu se neslaví 28. říjen jako to, co byl, Den Svobody, ale jako Den znárodnění. Takže vlají vlajky, dějí se manifestace (povinné), pronášejí se proslovy. Je to den, kdy se ne-

pracuje a není škola, a tak alespoň odpoledne, po parádách se lidé potěší volnem. Tento den podzimu, který už má v sobě listopadový nádech (Dušičky jsou za dveřmi) patří tradičně vzpomínání. Na lepší časy, na svobodu, i na ty, co odešli a mohou osmadvacátý říjen slavit svobodně.

Osmadvacátý říjen je jedním z pojítek Čechů a Slováků — těch, co žijí za hranicemi a těch, co žijí v Československu. Kdyby měly vzpomínky hlas, ozývala by se v tento den nad Zeměkouli mocná píseň, snad svatováclavský a nebo žižkovský chorál . . .

J. H.



S POHNUTÍM VZPOMÍNÁME

VZNIKU

ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

Rada Svobodné Podkarpatské Rusi

JAN BABINEC,
tajemníkLADISLAV FEDINEC,
předseda

S radostí vzpomínáme těch, kdož se o vznik

Československé Republiky zasloužili

Českoslovenští legionáři v New Yorku

*Těžce zkoušenému Československu k jeho 55. výročí
hodně síly, statečnosti a vrácení plné demokratické
svobody přeje*

ČESKOSLOVENSKÁ NÁRODNÍ RADA AMERICKÁ
VÝCHODNÍ OBLAST

Prof. V. Bušek, předs.

Jan Babinec, taj.

VZPOMÍNÁME S ÚCTOU
NA PAMÁTNÝ 28. ŘÍJEN 1918

CLOSE QUARTERS

Cocktail lounge

81-09 Broadway, Elmhurst

Dušan Kolbašovský, majitel — Tel. HI 6-9476

28. ŘÍJEN V ROCE 1918

Před pětadesáti lety, osmadvacátého října 1918, vznikla Československá republika. Spousta událostí tomuto specifickému dni předcházela, neméně množství jich následovalo. Nejdříve se "budovalo" osamostatnění Čechů a Slováků, potom se budoval stát. Byl to těžký, protože nový úkol, byl však fascinující . . . Když ve třicátých letech Ferdinand Peroutka vydal u Borových svou knihu "Budování státu", stala se ihned bestsellerem. Podávala události, které předcházely osmadvacátému říjnu 1918, a které mu následovaly, s historickou přesností a současně s napínavostí nejlepších detektivních románů. Faktografická střízlivost, filosofická střídmost, reportérská stružnost a spisovatelská schopnost podpovrchního vidění, a také čistý a krásný jazyk a styl, učinily z Peroutkova Budování státu skvost českého moderního písemnictví. Ale i moderní české žurnalistiky a moderní české historie. Komunisti dali tuto, a ostatní Peroutkovy knihy po roce 1948 na index. Zmizela z knihoven, universit, redakcí. Kdo ji má schovanu ve své domácnosti, cítí, že chová vzácnost. Z 1. dílu této knihy nyní přinášíme několik ukázek. Myslíme, že zvláště mladé generaci, mohou říci něco o oné vzdalující se, doma zahávané době, kdy naše republika vznikala . . .

ČEŠI ODMÍTALI JEDNAT S RAKOUSKEM

V září 1918 pokročila rakouská vláda ve svých obavách a tušeních tak daleko, že se pokusila získat věrnost svých národů nabídkou nového státoprávního uspořádání monarchie. Vůle národů velmi stoupla v ceně. Na ni kladl důraz americký prezident Wilson, jenž nabyt neslýchaného vlivu zejména od chvíle, kdy německý generální štáb naléhavě poradil císaři žádat o mír. Čím více slábla rakouská a německá fronta, tím více se cítila ve Vídni a v Berlíně potřeba něco podniknout, aby byl uchválen filosof, který se stal státníkem.

Generální štáby ústředních mocností připouštěly, že mír bude diktován pod silným vlivem amerického prezidenta. Rakouská vláda chvatně přemítala, jak dokázat, že s národy v Rakousku jedná se tak, jak Wilson pokládá za slušné s nimi jednat. Heslo sebeurčení do základu ohrožovalo tuto říši, jež před staletími strachem z Turků, násilím nebo sňatky byla složena z více národů než kterýkoliv jiný stát evropský. Zda by snad nebylo možno říci, že autonomie splňuje zásadu sebeurčení?

Úkol nabízet rakouským národům autonomii připadl panu Hussarkovi, jednomu z četných rakouských ministerských předsedů té doby. 26. září učinil českým politikům nabídku, která by byla bývala neodolatelná před padesáti lety, a která by byla Havlíčka a Palackého nesmírně potěšila. Tomuto ministerskému předsedovi však bylo souzeno poznat, že pouhá autonomie ztratila kouzlo. Národové ukázali se maximalistickými v době, která maximalismus dovolovala. Český maximalismus měl spolehlivé informace. Ostatně jej vůbec vyznačovalo, že vždy vyčkával informací.

Tytéž okolnosti, které pohnuly rakouského ministerského předsedu, aby s nabídkou autonomie nectálel — pohnuly i české politiky, aby na ni odpověděli naprosto zamítavě. Mezi okolnostmi právě v tom okamžiku zauímal první místo shroucení bulharské fronty pod ofensivou spojenců. Bulharsko požádalo o separátní mír. Srbská armáda s částmi francouzskými a anglickými blížila se k hranicím uherským. To nebyla epizoda, jak nejlépe věděly generální štáby, to bylo celkové, nenapravitelné vyčerpání. Pan

Hussarek neměl ani tu výhodu, aby o katastrofě věděl sám. Také čeští, jihoslovanskí, rumunští poslanci o ní věděli. K čemu vyjednávat o autonomii? Tento stát brzo nebude mít žádnou moc.

Nejen národnostní oposice ocenila pád jihovýchodní fronty jako rozhodující katastrofu. Vůdce rakouské sociální demokracie, Viktor Adler — pravil českému sociálnímu demokratu Tusarov: "Tak vám srdečně gratuluji, máte svůj vlastní stát." Jestliže se Čechům gratulovalo ve vídeňském parlamentě k vlastnímu státu už týdně před 28. říjnem, lze potom onen den pokládat za zcela rozhodující. Čeští poslanci na nabídku Hussarkovu odpověděli tak, jak doba dovolovala: projevem nezájmu o to, co Rakousko ještě zamýšlí nebo nezamýšlí. 29. září sešli se Národní výbor, Český svaz poslanců a čeští členové panské sněmovny a usnesli se na zcela velezářdné odpovědi:

"Na všechny dnešní pokusy o změnu ústavy nemá umlčovaný a depltaný národ náš žádné jiné odpovědi, nežli chladné, ale rozhodné odmítnutí, poněvadž ví, že nejsou ničím jiným, než produktem stoupající tísně, bezradnosti a rozvratu. My nevěříme dnes žádným slibům! . . . Co žádáme, toho nám vídeňské vlády nedají a dají ani nemají moci . . . Národ náš nemá nic společného s činiteli, které postihuje nesmírná odpovědnost za hrůzy válečné."

Rakouská vláda neměla už sílu ani odhodlanost, aby tuto vzpurnost potrestala krutěji než konfiskací textu v novinách. Také chápala, že persekuce by ji špatně kvalifikovala pro mírové jednání, kde, jak už bylo jisto, mnoho se bude mluvit o právech národů. Vidouce tuto mírnost — čeští politikové stupňovali odvahu. Postupovali téměř experimentálně, aby zjistili,

SLOVENSKÉ SOKOLSTVO V AMERIKE spomína

55. výročia založenia

Československej Republiky

SLOVENSKÁ TELOCVIČNÁ JEDNOTA SOKOL
v Amerike

BOLA PLNE ZAPOJENÁ DO PRVÉHO ODBOJA ZA SLOBODU A NEZAVISLOSŤ A ŠTÁTNOŠŤ SLOVENSKEHO A ČESKÉHO EUDU V STAREJ VLASTI. NAŠI BRATIA SOKOLI POSLÚCHLI VÝZVY GEN. MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNKA A BOJOVALI POD PRÁPORAMI ČS. LÉGH NA FRANCÚZSKOM FRONTE. VŠETKO NAŠE ORGANIZAČNÉ ÚSILIE V TOM ČASE BOLO ZAMERANÉ NA BOJ ZA SLOBODU.

Andrew Venglarčík, ml.

hlavný správca

John Sopoci

hlavný tajomník

Melvin Černický

hlavný pokladník

A BUDOVÁNÍ STÁTU

co vše už rakouská vláda strpí.

ČESKOSLOVENSKÁ VLÁDA

V té době kdy vznikala císařský manifest, pařížská Národní rada v Paříži obávala se nebezpečí, že by se mohlo jednat separátně s Rakouskem. Rozhodla se využít uznání, jehož se jí dostalo od západních Spojenců, a konstituovala se jakožto řádná vláda československá. Tím měl být Dohodě znemožněn krok zpět, pokud československé otázky se týkalo. 14. října, na telegrafický příkaz Masarykův z Washingtonu a po poradě s francouzskou vládou, oznámil dr. Beneš Spojencům, že se v Paříži ustavila zatímni československá vláda, jejímž předsedou a ministrem financí je Masaryk, ministrem zahraničí a vnitra Beneš a ministrem války Milan Štefánek. Mimo to oznámil jména vyslanců u států Dohody a konstatoval, že rozhodnutí se stalo v dorozumění s politickými vůdci doma. Na doklad toho citoval z vídeňské řeči předsedy Českého svazu, poslance Staňka, o no místo, kde zahraniční Národní rada byla uznána za orgán, jenž má právo zastupovat československý národ před Spojenci a na mírové konferenci.

Vyhlášení zatímni vlády v Paříži byl skutek obratný: na mezinárodně uznanou vládu nelze již zapomenout, ani ji není možno hladce sprovodit ze světa. Uznáním zatímni vlády rozsudek nad Rakousko-Uherskem byl vynesena. Později, ve sporech o význam 28. října, byla vytvořena teorie, že tento den sám postavil Dohodu před fait accompli a znemožnil ji váhání ve věci československého státu. Uspořádáme-li však fakta, vidíme, že fait accompli byl utvořen již 14. října. Uznáním československé vlády Dohoda

sama vytvořila skutek dokonáný. Tedy nemůže být v souladu se skutečností, tvrdili se, že převratem v Praze byla váhavá Dohoda postavena před hotovou věc a tím stržena. Zajisté, váhala dosti dlouho ale 14. října už neváhala a sama sebe postavila před fait accompli. Není pochyby, že si uvědomila, co znamená takový diplomatický akt. O tom svědčí právě její dlouhé váhání. Ještě před rokem a i před půl rokem byla by odmítla zavázat se formálním uznáním, učinila-li tak nyní, znamenalo to, že její výhrady padly, a že byla odhodlána vtělit nový stát do historie.

Československý stát byl tedy za hranicemi právně hotov dříve, než se doma podařilo vykonat více, než radikální řeči. Bylo ovšem potom zásluhou domácího převratu, že tento úspěch prohloubil. Po 28. říjnu nebyl československý stát již jen uznán, nýbrž také existoval. Třeba přiznat, že existence sama je důkladnější fakt než uznání práva na existenci. Čímž zatím nebudiž rozhodováno o pořadí zásluh o tuto existenci.

PRVNÍ ZÁKON ČS. REPUBLIKY

"Samostatný stát československý vstoupil v život. Aby zachována byla souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby nastaly změny a upraven byl nerušený přechod k novému státnímu životu. Národní výbor jménem československého národa jako výkonný státní surchovaný orgán nařizuje:

Čl. I. Státní formu československého státu určí Národní shromáždění ve srozumění s československou Národní radou v Paříži, jako orgánové jednomyslné vůle národa. Než se tak stane, vykonává státní surchovanost Národní výbor.

Čl. II. Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.

Čl. III. Všechny úřady samosprávné, státní a župní, ústavy státní, zemské, okresní, župní a

obecní jsou podřízeny Národnímu výboru a prozatím úřadují a jednají dle dosud platných zákonů a nařízení."

Zákon tvrdil věci, jež nebyly ještě zcela pravdou. Té chvíle nejednaly ještě všechny úřady ani v Čechách podle rozkazů Národního výboru; většina země dosud aspoň formálně podléhala rakouské moci. Také druhého dne dohodli se čeští vůdci s místodržitelem jen na "spoluřízení", nikoliv na uznání své suverenity. Že zákon předbíhal skutečností, je nejvíce zřejmo z té okolnosti, že proklamoval nikoliv stát český, nýbrž hned československý. V té chvíli neměli Češi ani Slováci na Slovensku ještě ani minimum moci. Pokud se zákon týkal Slovenska, nemělo to zatím mnohem větší význam než resoluce. Tam ještě ani jediný úřad neposlouchal příkazů pražského Národního výboru. Zákonem byl československý stát utvořen de jure. De facto existoval mnohem méně. Musilo se pokračovat v dobývání moci.

"Budování státu" od Ferdinanda Peroutky vydává — poprvé v zahraničí — nakladatelství Universum Publ. Kniha vyjde v pěti dílech, každý cca o 200 stranách. Jednotlivé díly budou stát \$6.00. (S. fr. 18.00), všech pět \$25.00. (S. fr. 75.00). Objednat lze na adresách: Univer. Sokol Publ., 283 Oak St., Perth Amboy, N.J. 08862, USA, nebo (evropské zájemci): AL Postfach 3, 8027 Zürich, Schweiz. (Cena rozumí se bez poštovního).



VZPOMÍNÁME 55. VÝROČÍ
ČS. REPUBLIKY A VŠECH,
KDOŽ SE O JEJÍ VZNIK ZASLOUŽILI
H & S PORK STORE
JOSEF SUDA, majitel
35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA
Telefon AS 8-8468

VZPOMÍNÁME S ÚCTOU
NA PAMATNÝ 28. ŘÍJEN 1918

American-Czechoslovak Sport Club,
New York

Necht' je letošní 55. výročí založení Československa
nadějí lidu v lepší zítřek.

VEPP'S PHARMACY, Inc.
1444 FIRST AVENUE — NEW YORK
- Tel. RH 4-8786

**PRVNÍ ODBOČKA ČESKOSL. NÁRODNÍ
RADY AMERICKÉ**
na Long Islandě

vzpomíná 28. X. 1918, dne založení
Československého státu a přeje
našim národům obnovení plné
svobody a samostatnosti.

U příležitosti založení
Československé republiky věnuje

FRANK HOLEČEK
CZECHOSLOVAK RESTAURANT PRAHA

K 28. říjnu 1973 ZDAR

Waldes Kohinoor, Inc.

L. I. City, N. Y.



NÁRODNÍ RADA ŽEN SVOBODNÉHO ČESKOSLOVENSKA K 28. ŘÍJNU

Padesáté páté výročí samostatnosti Československé republiky, připomíná nejstarší generaci Čechů a Slováků, krásnou dobu svobody, sociálního a hospodářského vzrostu, který umožňuje jen demokratická země.

Mladší generace vychovaná ve svobodě přežila útlak německého nacismu, krátkodobé osvobození a nový diktát komunistického režimu, který zvrátil naděje na volný vývoj člověka po stránce duševní i hmotné.

Pro mladší generaci je 28. říjen neznámý svátek svobody a neodvislosti. Nepoznala dějiny bezprostřední mírové doby, kdy Československá republika byla vážená v celém světě jako demokratická země, která úspěšně soutěžila s ostatními svobodnými národy.

My, v zahraničí si v tento slavnostní den připomínáme oddané bojovníky za svobodu a věříme, že v národě jejich ideje a cíle, lidské hodnoty a práva, přinesou znovu den slávy, radosti a význam, jako 28. říjen 1918.

B. PAPÁNKOVÁ,
předsedkyně.

L. DROBÍLKOVÁ,
jednatelka.

U Thant a jeho vzpomínky

Bývalý generální tajemník Spojených národů U Thant, který nyní žije na odpočinku ve svém domě v Harrisonu, ve státě New York, napsal knihu,

Jeho vzpomínky (psal jen o období, kdy byl hlavou OSN) obsáhnou mimo jiné období kubánské krize, šestidenní izraelsko-arabskou válku v roce 1967, boje v Kongu atd. U Thant chce ukázat i svůj osobní podíl na řešení ně-

kterých vyhrocených mezinárodních situací a připomenout svoje krédo, že totiž "jen kompromis je cestou, která umožňuje dovést sporné záležitosti k řešení." Jsme zvědaví, zda a co říká v připravované knize bývalý, vždy sovětům a jejich bloku nahrávající generální tajemník OSN U Thant o roce 1968: Pražském jaru a sovětské okupaci. Jeho vlastní úloha, jak si pamatujeme, nebyla tehdy nijak slavná...

POKRAČUJEME V TRADICI

Po velkém úspěchu v loňském roce vyjde letos v říjnu rozšířený, 160-ti stránkový KALEX 74

bohatě ilustrovaný kalendář československého exilu.

Najdete v něm zábavu, poučení a mnoho cenných informací.

Cena kalendáře US \$6,80 včetně poštovního a poplatku za převod šeku. Platby pouze předem šekem na adresu Kalexu.

KALEX, 8 Munchen 5, Pestalozzistr. 13, BRD
Objednávky a platby můžete zasílat již dnes!

Chcete

Poznat krásy Československa?

Pozvat své příbuzné do USA?

POSLAT TUZEXOVÉ POUKAZY RÝCHLE

A SPOLEHLIVĚ? BEZSTAROSTNĚ CESTOVAT

PO USA I JINÝCH ČÁSTECH SVĚTA?

OBRAŤTE SE PRO BEZPLATNÉ SLUŽBY

A INFORMACE NA

Gutleber Travel Agency, Inc.

110-01 Jamaica Avenue

Richmond Hill, N. Y. 11418

Tel. 441-8700 (212)

VÁLKA Z VESMÍRU

Boje na Středním Východě se sledují mimo jiné z nadzemského prostoru s pomocí tak zvaných přezvědných oběžnic, což jsou umělé oběžnice vybavené automatickými fotokamerami; pořizují snímky a po čase, na radiový pokyn se země, se snesou s padákem a film se z nich pak vyjme a vyvolá. Obvykle slouží strategickým účelům, tedy spíše zvědným než přezvědným, už proto, že jejich operace jsou velmi nákladné. Ale Sovětský svaz jich za nynějšího konfliktu na Středním Východě používá k účelům taktickým — čistě přezvědným, což údajně vzbudilo určité podivení v amerických zpravodajských kruzích. Taktické používání těchto pozorovacích stanic — v americké vojenské terminologii se jim říká "photorecon satellite" čili fotografický přezvědný satelit — se vyvozuje z okolností, že zatímco normálně obíhají zeměkouli a pořizují snímky dvanáct až třináct dní, Moskva je nyní vypouští jen na poloviční dobu. První, zvanou Cosmos 596, vypustila 3. října, tři dny před vzplanutím války, a přivolala zpátky na zem 9. října. V den vzplanutí války, 6. října, vypustila další, Cosmos 597, a přivolala ji 12. října. Třetí, Cosmos 598, vzletla 10. října, a snesla se 16. října. A čtvrtá, Cosmos 599, byla vypuštěna 15. října. Z prvních tří ta druhá jistě, ale možná všechny tři, byly vypuštěny ze základny u města Plešetsk. Ta čtvrtá byla vypuštěna ze základny Tyuratam. Obvykle se sovětské přezvědné oběžnice snášejí v oblasti Karaganda, asi dva tisíce kilometrů na jihovýchod od Moskv. Jde o oběžnice — někdy se jim také říká meziplanetární koráby — typu Voschod. Každá váží dvě a půl tuny a unese dva živé astronauty, když se používá k tak řečeně civilním účelům; při použití pro fotografické přezvědné účely se však vysílá do nadzemského prostoru bez posádky. Podle toho, v který denní čas, za jakého osvětlení, se objeví nad bojištěm, se dá usuzovat, jakými kamerami je vybavena. Například Cosmos 596 zřejmě měl kamery se širokoúhlými čočkami pro povšechné snímky, zatím co Cosmos 597 měl kamery, jež se daly zaměřit na konkrétní cíl a vyfotografovaly jej s pomocí teleskopu. Připomeňme si, že Cosmos 596 a Cosmos 597 byly v nadzemském prostoru společně po tři dny.

Jak se používají v nynějším konfliktu americké přezvědné oběžnice? Jsou to asi oběžnice typu Samos; jedna z nich byla vypuštěna ze základny Vandenberg 27. září, tedy devět dní před vzplanutím války, ale její oběžná dráha se údajně dá radiovémi pokyny se země seříditi

tak, aby přelétávala Střední Východ. Nejmodernější a největší americká přezvědná oběžnice se oficiálně nazývá Big Bird — Velký pták — a vyrábí ji firma Lockheed. Prý má kamery různých typů, na povšechné snímky i speciální, a snad může fotografovat i za noci s pomocí infračervených paprsků. Vypustit ji je velmi nákladné a obvykle proto zůstává v oběhu delší dobu. Ale možná podnikají Američané fotografické přezvědy na Středním východě s pomocí velmi vysoko létajících pilotovaných letadel. Za vietnamské války přelétávala Sever-

ní Vietnam americká přezvědná letadla typu SR-71 a létala tak vysoko, že je nezasáhly ani sovětské protiletadlové střely typu SA-2.

Hanuš Hejny N. Y.

Zastavuji sesuv

Na stavbě Dalešického vodního díla byly zahájeny konečné sanační práce na zachycení horninového masivu, který se na sklonku června sesul na pravém břehu řeky Jihlavy nad hlavní stavební jamou. Do pohybu se tehdy dalo 80.000 až 100.000 kubických metrů horniny. Sanační práce mají skončit příštího jara.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7% přinese 7.35%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.500.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

▼ jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připlatujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

H & S PORK STORE

(PŘEDTÍM B. HRDINA)

PRVOTŘÍDNÍ párky, debrecínky salámy, klobásy, domácí salámy, paprikovaná slanina, tlačěnka a jiné masové výrobky. — Nezapomeňte ochutnat naše znamenité domácí uzené, jakož i vařené šunky. Chutné jaterničky a jelička každý den čerstvé. Naše specialita: moravské (cikánské) uzené. Výsek čerstvého mladého vepřového, hovězího, telecího, jehněčího a veškeré druhy drůbeže.

JOSEF SUDA, majitel

35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA, NEW YORK
(mezi 35. a 36. ulicí) Telefon AS 8-8468